זון אויפגאנג — 7.08
זון אונטערגאנג — 7.14

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
אממייסטן קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 86. Winnipeg, Wed. April 30, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

מיטוואך ב׳ סיון, תר״ע.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY MAY 7 1930 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

קיין פארשטענדעניש מיט די אידן, אזוי לאנג, ווי באלפור דעקלאראציע פארבלייבט אין קראפט, זאגט אראבישע דעלעגאציע אין די שטאטן

אראבישע דעלעגאציע, פון איין מוסולמאנער און איין קריסט, אנגעקומען קיין ניו-יארק. — דערקלערט שטאנדפונקט אין אינטערוויו פאר דער „איטא"

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו „דאס אידישע וואָרט" פון „איטא")

ניו־יארק, אפר. 30 (איטא). — „עס קאן ניט קומען צו קיין פארשטענדעניש צווישן די אידן און די אראבער אין פאלעסטינע אויפ׳ן באזיס פון דער באלפור דעקלאראציע, און עס קאן ניט איינגעשטעלט ווערן קיין פרידן פון דער אלגעמיינער פעלקער, אזוי לאנג ווי זיי חאבן נ׳ איינגעגעבן אין זייערע צילן".

אזוי האט דערקלערט עמיר ארסלאן, פארזיצער פון דער אראבישער דעלעגאציע אין די פאראייניקטע שטאטן, וועלכע איז נעכטן אנגעקומען אהער, אין אן אינטערוויו מיט דער „איטא".

אויסער עמיר ארסלאן, וועלכער איז א מוסולמאנער, באשטייט די דעלעגאציע פון איסא בענראב, א קריסטלאכער אראבער, רע״דאקטאר פון דער אראבישע צייטונג „סוט אשאאב", וואס גייט ארויס אין בית־לחם.

„דער איינציקער וועג ווי א פארשטענדעניש קאן נעמען ווערן צווישן די אראבער און די אידן, איז דורך דער אפשאנונג פון „דער באלפור דעקלאראציע". — האט עמיר ארסלאן געזאגט. „מיר באטראכטן די דעקלאראציע ווי דער פיינסטן אכסטער אקט קעגן דעם אראבישן פאלק" ער האט פארגעזעצט:

„מיר האבן געלעבט צוזאמען אין פרידן מיט די אידן אין פאלעסטינע, ביז דער פאליטישער צוניגונג איז געווארן אן אקטיווע קראפט. מיר קאנען ניט אנערקענען קיין אויסלענדישע פאליטישע מאכט אין אונזער לאנד, און מיר באטראכטן די ציר־ניסטן ווי אזא אויסלענדישע מאכט.

„מיר האבן ניט קיין קריג מיט די אידן אין פאלעסטינע, אויב זיי זאלן נאר ניט האבן קיין פאליטישע אמביציעס. ביז די באלפור דעקלאראציע איז ארויסגעגעבן געווארן זיינען מיר געווען פריינטלאך צו די אידן, און וועגן אידן זיינען געווען פריינטלאך צו געווארן זיינען מיר געווען פריינטלאך צו זיי אלעמאל אויפגענומען פריינטלאך אין אונזער לאנד".

באמערקנדיק, אז די אראבער האבן געוואונען אין פאלעסטינע צוועלף הונדערט יאר און זיינען געווען באלעבאטים פונ׳ם לאנד, האט ארסלאן געזאגט: „דאס אראבישע רעכטן אויפ׳ן לאנד קאן ניט אפגעלייקנט ווערן, פונקט ווי די רעכטן פון די אמעריקאנער קאן ניט נולפיצירט ווערן דורך די תביעות פון די אינדיאנער".

—(:-:)—

רויטער קרייץ לייקנט אז ער האט געהאלפן אראבער

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך „איטא")

לאנדאן, אפר. 30 (איטא).— געגעראל ה. ב. שאמפעין, סעקרעטאר פון ברטישן רויטן קרייץ, האט אפגעלייקנט דעם פאנעשעיקט געלט צו די אראבער וואס האבן געליטן פון די לעצטע עראיאנס. ער פארזיכערט, אז קיין שום געלדער זיינען פונ׳ם רויטן קרייץ לעצטנס ניט געשיקט געווארן קיין ארץ־ישראל. אין אלגעמיין, זאגט ער, ווען געלט ווערט שיקט קיין ארץ ישראל, ווערט עס אדרעסירט צום הויפ־קא־מיישאנער, און ער פארט־ילט עס לויט זיין איינגעגעבן פארשווארן.

—(::)—

פארשאפט צרות מאקדאנאלדס ארבעטער רעגירונג

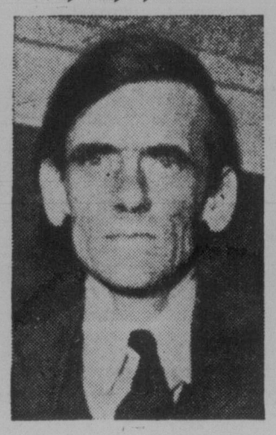

דזשיימס מעקקטאן, פירער פון דער ברטישער סאציאליסטישער ארבעטער פארטיי (אינדעפענדענט לייבאר פארטיי), וועלכער האט מיט טעלאכע אנ״ה איינגער שוין עטלאכע מאל געשטימט קעגן מאקדאנאלדס ארבעטער רעגירונג. א קאנפערענץ פון דער פארטיי האט אנומלט גוטגעהייסן זיין האנדלונג און האט אויפגעפאדערט אנדערע דעפוטאטן פון דער פארטיי נאכצופאלגן זיין פי־רערשאפט. מען גלויבט, אז בין דריסיק דעפוטאטן קאנען נאכפאלגן דעם באשלוס, וואס וואלט זייער אפגעשוואכט די פאזיציע פון דער רעגירונג.

—(::)—

פארשטייער פון „ביי־כער" אין דער וועסט

ה׳ לעוו, פון ווארשע, פארטרעטער פון דעם קאאפעראטיוו „ביכער", — א פאר־איין פון כמעט אלע גרעסטע אידישע פארלאגן אין אייראפע, — פארלאזט היינט ווינניפעג, וואו ער האט פארבראכט עטלאכע וואכן און האט פארקויפט דא אי־בער אנדערהאלבן טויזנט עקזעמפלארן אי־דישע ביכער.

ה׳ לעוו וועט זיך אפשטעלן אין מאסקא־טון, עדמאנטאן, קאלגארי, וואנקאווער און רעדשיינע, וואו ער וועט פארזעצן זיין ארבעט פון פארשפרייטן דאס אידישע בוך. דערווארטנדיק די מיטהילף פון אלע לאקאלע קולטור טוער.

די ביכער, וועלכע ה׳ לעוו פארקויפט ווערן גלייך צוגעשטעלט צו די קונים.

העבריאיש ארייננעגנו־מען אין צוויי ניו־יאָר־קער היי־סקולס

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך „איטא")

ניו־יארק, אפר. 30 (איטא). — א קורס אין העבריאיש איז שוין אינקארפארירט געווארן אינ׳ם קאריקולום פון דער דזשע־פערסאָן היי־סקול, דא אין שטאט, ווי א קעגנשטאנד וועלכן די שילער קענען אויס קלייבן ווי וועלכן ס׳איז אנדערש. אויף דעם זעלבן אופן איז א העבריאישער קורס אויך איינגעפירט געווארן אין ליב־קאָלן היי־סקול, וועלכע איז ניט לאנג צור־ריק אויסגעבויט געווארן פון דער פרויען אפטיילונג פון דער עדיוקיישאנאל אסא־סיאיישאן.

האראלד ג. קעמפבעל, פארבינדטער סופעראינטענדענט פון סקולס אין ניו־יארק, האט דערקלערט, אז דער קורס איז איינגעפירט געווארן „בלויז ווי אן עקס־פעריימענט".

—(::)—

ערשטער מאי פייערונג פון פועלי־ציון מארגן

אינטער אופזיכט פון די הינע פועלי־ציון און יונגטלאכע פועלי־ציון ווערט דורכגעפירט אן ערשטער מאי פייערונג אין פרץ אינסטיטוט מארגן (דאנערשטאג) 8.30 אוונט. אלע זיינען איינגעלאדן, באר־זונדערט די מיטגלידער פון די פועלי־ציון פאראיינען און די יונגטלאכע פאראיינען.

אנגעזעענע רעדנער וועלן אדרעסירן די פארזאמלונג.

אידישע אינגלאך מאכן געיעג אויף חדרים

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך „איטא")

מאסקווע, אפר. 30 (איטא).— אין קאר־מענעץ האט זיך געגרינדעט א בריגאדע פון שול־אינגלאך פון די ארבעטער־שולן, מיט׳ן צוועק אויסצוגעפינען אומלעגאלע חדרים. „וועלכע פארקריפלען דעם נע־דאנק פון די קינדער".

„די ערשטע אנטדעקונג וואס די איינ־לאך האבן געמאכט איז געווען אן אלטער מלמד. דער דאזיקער מלמד וועט איצט דעמאנסטראטיוו פראצעסירט ווערן.

—(::)—

אידן בעטן באנגאדי־קונג פאר פאראורטייל־טע צום טויט אראבער

ירושלים, אפר. 30 (איטא). — דא ווערט באשטעטיקט דער קלאגע, אז א אידישע גרופע קלייבט חתימות אויף א פעטיציע צום הייך־קאמישאנער, לארד טשענסעלאר צו באנגאדיקן די אראבער וואס זיינען פאראורטיילט געווארן צום טויט פאר מארד אין די אוונוסט ראיאטן.

די דאזיקע האנדלונג רופט ארויס אויפ־רעגונג אין אלע אידישע קריזין.

ווען אין צוויי ניו־יאָר־קער היי־סקולס

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך „איטא")

ניו־יארק, אפר. 30 (איטא). — א קורס אין העבריאיש איז שוין אינקארפארירט געווארן אינ׳ם קאריקולום פון דער דזשע־פערסאָן היי־סקול, דא אין שטאט, ווי א קעגנשטאנד וועלכן די שילער קענען אויס קלייבן ווי וועלכן ס׳איז אנדערש. אויף דעם זעלבן אופן איז א העבריאישער קורס אויך איינגעפירט געווארן אין ליב־קאָלן היי־סקול, וועלכע איז ניט לאנג צור־ריק אויסגעבויט געווארן פון דער פרויען אפטיילונג פון דער עדיוקיישאנאל אסא־סיאיישאן.

האראלד ג. קעמפבעל, פארבינדטער סופעראינטענדענט פון סקולס אין ניו־יארק, האט דערקלערט, אז דער קורס איז איינגעפירט געווארן „בלויז ווי אן עקס־פעריימענט".

—(::)—

ערשטער מאי פייערונג פון פועלי־ציון מארגן

אינטער אופזיכט פון די הינע פועלי־ציון און יונגטלאכע פועלי־ציון ווערט דורכגעפירט אן ערשטער מאי פייערונג אין פרץ אינסטיטוט מארגן (דאנערשטאג) 8.30 אוונט. אלע זיינען איינגעלאדן, באר־זונדערט די מיטגלידער פון די פועלי־ציון פאראיינען און די יונגטלאכע פאראיינען.

אנגעזעענע רעדנער וועלן אדרעסירן די פארזאמלונג.

קאנאדע פארנעמט פינפטן אָרט אין וועלט האנדל, זאָגט מיניסטער

אריליא, אנט., אפר. 30. — רייד־נדיק פאר דעם הינע קאנאדער קלוב, האט האנ. דזש. מאלקאָלם, קאנאדער מיניסטער פון האנדל און קאמערץ, אנגעוויזן אויף דעם וואוקס פון קאנאדער האנדל אין די לעצ־טע עטלאכע יאר. אינדוסטיריעלע עקס־פארט, האט ער געזאגט, האבן איצט דערגרייכט צו איבער צוויי מיליאן דאלאר א טאג, און קאנאדער פאבריצירטע סחו־רות ווערן פארשפרייט אין אלע ווינקלען פון דעם ערד־קוגל.

„קאנאדע, האט ער געזאגט, איז דאס 27טע לאנד אין דער וועלט אין באפעל־קערונג, אבער זי פארנעמט דעם פינפטן פלאץ אין דער וועלט אין האנדל".

מר. מאלקאָלם האט דערקלערט אז ער איז זייער אפטימיסטיש בנוגע דער צו־קונפט פון קאנאדע, צוליב דעם גוטן צו־זאמענשטעל פון אירע ביריגער.

„מען רעדט א סך וועגן ארבעטלאזיקייט האט ער געזאגט, אבער דאס איז אמ־מייסטן צווישן די יעניקע וועלכע זיינען נעבאר־ן געווארן אין אויסלענדישע מדי־נות, און זיי האבן נאך ניט אויסגעפונען אז דער קאנדער קלימאט מיינט אכט מאָ־נאטן אכצעהן דורך וועלכן פעריאָד מען דארף זיך פארזארגן אויף די אנדערע פיר מאָנאטן".

1טע גענעראל שלאכט קעגן מאסקיטעס אנגע־פאנגען

איין אן צוואנציק מענשן באוואפנט מיט טויזנט און פופציק נאלאן רויען אויל און שפריצערס, האבן נעכטן אנגעפאנגען די מלחמה קעגן מאסקיטעס אין ווינניפעג. אויף א שטח פון צען קוואדראט מייל אין און ארום ווינניפעג, פארשפרייטן זיי דעם אויל אין אלע שטיינדריקע וואסערן, וואו מיליאנען מאסקיטע נעסטן געפינען זיך.

היינט ווערט דער קאמף קעגן די מאס־קיטעס אנגעפירט פון 35 מענשן. די אר־בעט ווערט אנגעפירט סיסטעמאטיש. אלע וואסערן אין די הינטער־געלאף און אי־בערהאל אין שטאט ווערן באגאסן מיט אויל, וואס פארניכטעט די מאסקיטע איי־עלאך.

בעריכט מוז ריידן אויף שטום־לשון, ווען טויב־שטומער ווערט גע׳משפט

א שטילע דראמע האט זיך נעכטן אפ־געשפילט אין שטאטיקן פאליציי געריכט, ווען ווייליאם וועסט, א טויב־שטומער בעטלער איז אנגעקלאגט געווארן אלס בראדיאנע, און ער האט אויף שטום־לשון געבעטן דעם ריכטער אז ער זאל אים נעבן אן אנדער געלעגנהייט, און ער האט עס גע־קראגן.

דער קלערק פון פאליציי געריכט האט מיט אן אומעטיקן אויסזעען געלעזן די קלאגע פאר דעם באשולדיקטן, אבער ווען דער קלערק האט איבערגעגעבן דעם באַ־שולדיקונגס אקט צו דעם אנגעקלאגטן, אי־ער אליין זאל עס איבערלייענען האט עס געשאפן א שטיקל דערלייכטערונג פאר די אנוועזנדע.

נאכדעם ווי ער האט איבערגעלעזן די קלאגע קעגן זיך, האט דער טויב־שטומער שריפטלאך זיך מודה געווען אויף דער קלאגע, אבער ער האט געבעטן אנטשול־דיקונג.

נאכדעם ווי דער ריכטער האט אויסגע־הערט וואס די פאליציי האט צו זאגן וועגן דעם ענין, און ווען ער האט אויסגעפונען אז דער אנגעקלאגטער איז קיינמאל פריי־ער ניט באגאנגען קיין פארברעכן, האט ער באשלאסן צו דערפילן וועסטס בקשה, האט אים געגעבן א צווייטע געלעגנהייט געבנייק אים סוספענדירטן אורטייל, און ער האט אים גערעכן מער ניט צו בעטלען אין ווינניפעג.

מיט א שמייכל צום מאגיסטראט האט דער טויב־שטומער אין א פריילאכער שטימונג ארויסגעמארשירט פון געריכט־זאל.

אידישע ארבעטערשאפט אין א״ר גרייט זיך צו ערשטער מאי פייערונג

ירושלים, אפר. 30 (איטא).— די אר־דישע ארבעטער פעדעראציע (הסתדרות) האט פראקלאמירט אויף דעם ערשטן מאי א סטרייק איבע׳ן גאנצן לאנד. מאסן־פארזאמלונגען און קאנצערטן וועלן דעם טאג דורכגעפירט ווערן פון די ארבעטער אומעטום.

די קאמוניסטישע ערשטער־מאי פראק־לאמאציע פארדערט די פאלנדריקע זאכן: אלגעמיינע אמנעסטיע פאר אלע פאראור־טיילטע אין פארבינדונג מיט׳ן „אויפ־שטאנד" אין אוונוסט, צוריקציאונג פון די טויט אורטיילן, צוריקציאונג פון קלעק־טיווע שטראפן, באלדיקע צוריקציאונג פון די ברטישע סאלדאטן פון לאנד, אפשאי־בונג פונ׳ם מאנדאט און פון דער באלפור דעקלאראציע.

אנדערע קאמוניסטישע פראקלאמאצי־עס רופן די פעלאכן און די בעדואינער באוואפענען זיך און רעוואלטירן.

א סך קאמוניסטן זיינען ארעסטירט גע־ווארן אין ירושלים, יפו און חיפה פאר דורכגעפירט פראקלאמאציעס.

דא האט זיך נאר־וואס געעפנט דער פראצעס פון דריי אראבער, פאר פאר־שפריטן קאמוניסטישע פראקלאמאציעס. צוויי פון זיי זיינען ניט לאנג צוריק גע־קומען פון רוסלאנד, וואו זיי האבן געגער־מען א פראפאגאנדע קורס זיי האבן ספע־ציעל געארבעט צווישן די פעלאכישע פא־ליציסטן.

ירושלים, אפר. 30 (איטא).— דא האט זיך אנגעפאנגען דער פראצעס פון צען אראבער, אנגעקלאגט אין דערמארדן פינף ישיבה־בחורים אין חברון. צווישן דן אנ־געקלאגטע איז איין אראבער 70 יאר אלט

חיפה, אפר. 30 (איטא). — נתן אסט־ראווסקי, פון דער קבוצה אילת־השחר, אנ־געקלאגט אין דערמארדן א שכנות׳דיקן אראבער אין דער צייט פון די ראיאטן, איז באפרייט געווארן נאך איידער דער געריכט האט פארהערט די פארטיידיקונג עדות, ווייל די באוויזן פון דער אנקלאגע זיינען געווען זייער שוואך.

פאָדערן „ביי־לאָו" צו שליסן סטאָרס יעדן מיטוואָך נאָך האַלבן טאָג

די געזונטהייט און לייסנס קאמיסיע פון שטאט־ראט באטראכטן איצט א פאר־שלאג פון אלד. פלאי, אז אלע פראוויזיע סטארס אין שטאט זאלן געשלאסן ווערן פאר א האלבן טאג יעדן מיטוואך דורכ׳ן יאר, אויסער דריי וואכן אין דעצעמבער און די מיטוואכס פאר עפנטלאכע יום־טו־בים.

א דעלעגאציע האט לעצטן מאנטאג אונטן באזוכט דעם סיטי קאונסיל, פאר־דערנדיק דעם דורכפיר פון אזא „ביי־לאו." זיי האבן געזאגט, אז זיי ווערן גע־שיצט אין דער פארערונג פון 325 פראָ־וויזיע געשעפטן אין שטאט (נראָסערים און בוטשערס). זיי האבן געזאגט, אז פון דריי ביז פיר טויזנט אנגעשטעלטע וואָלטן דורכדעם געקראגן נאך א האלבן טאג יום־טוב א וואך.

—(::)—

טאָראָנטער ארבעטער פארטיי פלאנעוועט גרויסע מאי דע־מאָנסטראציע

טאראנטא, אפריל 30.— די טאראנ־טער אפטיילונג פון דער אנטעריער ארבע־טער פארטיי פלאנעוועט דורכצופירן א באזונדערס גרויסע ארבעטער דעמאָ־סטראציע מאי דעם 1טן אין קווינס פארק, אין וועלכער די ארבעטסלאזע ארבעטער וועלן זיך באטייליקן. טשארלס סימס אין דער אראנזיאטאר פון דער דעמאָנסטראָ־ציע.

די עקזעקוטיווע פון דער ארבעטער פאר־טיי האט זיך געווענדעט צו דער פאליי־ציי נאך א דערלויבעניש פאר דער דעמאָ־סטראציע, אבער דערווייל איז נאך ניט באקאנט, אויב די פאליציי וועט געבן די דערלויבעניש.

—(::)—

ארכעאָלאָגישע אויספאָרשונגען באוויזן אז באשרייבונגען אין תנ״ך וועגן לעבן פון אידן זיינען פינקטלאך איבערגעגעבן

פילאדעלפיע, אפר. 30. (איטא). — די באשרייבונגען אין תנ״ך וועגן דעם לעבן פון די אידן זיינען פינקטלאך איבערגע־געבן געווארן, באוויזן די ארכעאָלאָגישע אויספארשונגען, האט דערקלערט דר. וויי־ליאם פ. אלבריט, פראפעסאר פון סע־מיטישע שפראכן אין דושאנס האפקינס אוניווערסיטעט און געווענענער דירעק־טאר פון דער אמעריקאנער סקול פון אר־ענטאלישע פארשונג אין ירושלים.

ד״ר. אלבריט האט די דאזיקע דערקלע־רונגען געמאכט אין א רעדע וועגן דער ביבלישער געשיכטע. וואס ער האט דא געהאלטן אויף דער 204טער זיצונג פון דער אמעריקאנער פילאָזאָפיע געזעלשאפט

„עס ווערט אלץ קלערער אין קלערער, אז די טראדיציעס פון דער פאטריארכא־לישער עפאכע. וואס געפינען זיך אין „ספר בראשית", שפיגלען אקוראט אפ די אומשטענדן פון דער מיטעלער בראנזע־נער עפאכע און ספעציעל די פעריאָדע צווישן 1.800 און 1.500 פון פאר דער קריסטלאכער צייטרעכענונג, — האט דער פראפעסאר געזאגט. אין זיין רעדע אנ־ווייזנדיק אויף פארשיידענע אנדערע אר־טיקלען אין דער אלטער געשיכטע פון איין אין פאלעסטינע.

אידישע אינגלאך מאכן געיעג אויף חדרים

(ספעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך „איטא")

מאסקווע, אפר. 30 (איטא).— אין קאר־מענעץ האט זיך געגרינדעט א בריגאדע פון שול־אינגלאך פון די ארבעטער־שולן, מיט׳ן צוועק אויסצוגעפינען אומלעגאלע חדרים. „וועלכע פארקריפלען דעם נע־דאנק פון די קינדער".

„די ערשטע אנטדעקונג וואס די איינ־לאך האבן געמאכט איז געווען אן אלטער מלמד. דער דאזיקער מלמד וועט איצט דעמאנסטראטיוו פראצעסירט ווערן.

—(::)—

כינעזישע פרוי פירט אָן אן ארמיי פון פערציק טויזנט פיראטן

פאריז, אפריל 30.— פון האנג־קאנג קומט אן די מעלדונג, אז א גוט דיסציפלי־נירטע ארמיי פון פערציק טויזנט פיראטן, אונטער דער קאמאנדע פון א כינעזישער פרוי, לאי טשאי סאן, טעראָריזירט די בערעגן פון כינע. זיי האבן א פלאט פון גוט באוואפנטע שיפלאך, פון וועלכע זיי אטאקירן די בערעגן פון לאנד. פון צייט צו צייט רייסן זיי זיך אבער אויך אריין אין די אינערלאכע טיילן פון לאנד און צעפלינדערן שטעט און גאנצע געגנדן, אן אויסנאם ווערט געמאכט פאר די ארמיע, וועלכע בעניסן פון דער באזונדער שוץ פון דער פיראטן־פירערן.

די פיראטן באהערשן די בערעגן פון כינע און די אינזלען ביז פראנצויזישן אינדא־כינע. ווען מען צאלט זיי ניט די ארויסגעלייגטע ציגן, באפאלן זיי אלייך פארניכטן אדער קאנפיסקירן די שיפן ביי די בערעגן און פאנגען די פראמינענטע ביר־גער פון שטאט פאר אויסלייז געלט.

לאי טשאי סאן האט באשטימט ביי א טוצן וויצע־קענינן אויף די אינזלען ביי די דרום בערעגן. זיי באפאלן אפט האנ־דעלס שיפן, און אויב זיי געפינען דארט ניט גענוג ווערטפולע זאכן, פאנגען זיי די מענשן און האלטן זיי פאר אויסלייז געלט. אויב דאס געלט קומט ניט גלייך, האקט מען אפ ביים געפאנגענעם אן אויר־ער אדער א פינגער און מען שיקט עס אפ צו די קרובים דערווייזן, אז מען מיינט ערנסט.

די קענינן פון די פיראטן איז ארום 40 יאר אלט, און זי איז די אלמנה פון לעגאָ־פראוויזיעלן גאווערנאר, וואס איז דער־מארדעט געווארן פאר אירע אויגן פון א פריינט פון דער פאמיליע: זי האט דאן גע־שווארן נוקם צו זיין זיך אין דער גע־זעלשאפט, און איז געווארן א באנדיטקע.

—(::)—

מאניטאָבא טעלעפאָנען מאכן גוטע געשעפטן

לויט א באריכט פארעפנטלאכט נעכטן פון דזש. ע. לאורי, קאמישאנער פון מאָ־ניטאבא טעלעפאן סיסטעם, ווערט באַ־קאנט, אז די קאמפאני׳ האט אין מארט מאנאט געהאט אן איינקונפט פון 319 טויזנט און 319 דאלאר, אין פארגלייך מיט 310 טויזנט און 436 דאלאר אין פעברואר מאנאט און 318 טויזנט און 303 דאלאר אין מארט מאנאט פון לעצטן יאר. די ריינע הכנסה פון לעצטן מאנאט איז געווען, 14 טויזנט און 403 דאלאר, א וואוקס אויף איבער פיר טויזנט דאלאר אין פארגלייך מיט דער הכנסה פון פעב־רואר מאנאט.

אידן בעטן באנגאדי־קונג פאר פאראורטייל־טע צום טויט אראבער

ירושלים, אפר. 30 (איטא). — דא ווערט באשטעטיקט דער קלאגע, אז א אידישע גרופע קלייבט חתימות אויף א פעטיציע צום הייך־קאמישאנער, לארד טשענסעלאר צו באנגאדיקן די אראבער וואס זיינען פאראורטיילט געווארן צום טויט פאר מארד אין די אוונוסט ראיאטן.

די דאזיקע האנדלונג רופט ארויס אויפ־רעגונג אין אלע אידישע קריזין.

1טע גענעראל שלאכט קעגן מאסקיטעס אנגע־פאנגען

איין אן צוואנציק מענשן באוואפנט מיט טויזנט און פופציק נאלאן רויען אויל און שפריצערס, האבן נעכטן אנגעפאנגען די מלחמה קעגן מאסקיטעס אין ווינניפעג. אויף א שטח פון צען קוואדראט מייל אין און ארום ווינניפעג, פארשפרייטן זיי דעם אויל אין אלע שטיינדריקע וואסערן, וואו מיליאנען מאסקיטע נעסטן געפינען זיך.

היינט ווערט דער קאמף קעגן די מאס־קיטעס אנגעפירט פון 35 מענשן. די אר־בעט ווערט אנגעפירט סיסטעמאטיש. אלע וואסערן אין די הינטער־געלאף און אי־בערהאל אין שטאט ווערן באגאסן מיט אויל, וואס פארניכטעט די מאסקיטע איי־עלאך.

היגע קאָמוניסטן קריגן דערלויבעניש צו מארשירן דעם ערשטן מאי

די „מאי טאג קאנפערענץ פון ארבע־טער ארגאניזאציעס", א קאמוניסטישע קערפערשאפט, האט פון דער היגער פא־ליציי געקראגן א דערלויבעניש דורכצו־פירן א פאראד מארגן, מאי 1טן, 7 אוו., פון מארקעט סקווער איבער מיין און פארטעדזש, צום מעמאריאל בולווארד, און צוריק.

לויט׳ן געזעץ, מוזן די דעמאנסטראנטן טראגן צוויי ברטישע פלאגן פאר יעדן אנדער פלאג וואס זיי טראגן, און א ברי־טישער פלאג דארף אין אזא פאל אנפירן דעם פאראד. אויב אבער זיי טראגן ניט קיין אנדערע פלאגן, ווערט פון זיי אויך ניט געפאדערט צו טראגן דעם ברטישן פלאג.

אלד. קאָליסניק זאָגט זיך ווידער אָפּ פון בעטן אנטשולדיקונג

ריידנדיק פאר א פאר הונדערט מענשן אויפ׳ן מארקעט סקווער נעכט׳ האט אלד. קאליסניק אפעלירט צו די ארבעטסלאזע זיי זאלן זיך אלע באטייליקן אין דער 1טער מאי דעמאנסטראציע. ער האט אויך באריכט די פראגע פון זיין אויסשליסונג פון סיטי האל, און האט געזאגט:

„איך האב ניט בדעה צו גייו צוריק צום סיטי קאונסיל מיט קעלכער ס׳איז אנט־שולדיקונג. איך גיי ניט דערציילן סימפ־קינען אז ער איז א פיינער מאן און אי־בערוואיזן די געשיכטע נאכאמאל. איך האב געמאכט געוויסע דערקלערונגען און איך וועל זיך האלטן פאר זיי".

—(::)—

שחיטה פארבאָט וועט פאר־האנדלט ווערן אין טורינגען

בערלין, אפר. 30 (איטא). — דער טור־רינגענער לאנדסטאג האט באשלאסן צו ברייגנען קירצלאך צו אן אפשטימונג דעם פארשלאג פון די נאציאנאל־סאציאליסטן אין ארבאט שחיטה.

אָרד. קאָליסניק זאָגט זיך ווידער אָפּ פון בעטן אנטשולדיקונג

ריידנדיק פאר א פאר הונדערט מענשן אויפ׳ן מארקעט סקווער נעכט׳ האט אלד.

THE ISRAELITE PRESS

The only Jewish Newspaper in Western Canada.

דאס אידישע ווארט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

רעליגיעזע פרייהייט

די אידן זיינען אין אלע לענדער געוועזן די פארקעמפער פאר רעליגיע־זער פרייהייט. ווי א מינדערהייט אומעטום, זיינען זיי באזונדערס פאראינ־טערעסירט, אז די מערהייט זאל ניט קאנען ארויפצווינגען אירע מיינונגען און אירע גלויבנס אויף דער מינדערהייט. פאר אונז, אידן, איז רעליגיעזע טאלעראנץ אזוי נויטיק, ווי לופט צום אטעמען.

מיר קאנען דאך אבער ניט פאדערן פון אנדערע, דאס וואס מיר אליין זיינען ניט גרייט צו געבן אויף די איינגערע געביטן, וואו מיר פילן זיך אין מאכט. ווען מיר פאדערן טאלעראנץ פון אנדערע צו אונז, מוזן מיר פריער פילן אין זיך דעם מאראלישן כח צו פאדערן די דאזיקע טאלעראנץ, — מיר מוזן פריער אליין זיין טאלעראנט צו אנדערע.

מיר מוזן זיין טאלעראנט אומעטום, ווייל אנדערש וועט מען אונז זאגן: "נעם ארויס א קלאץ פון דיינע אייגן, איידער דו נעמסט ארויס א שפענדל פון דעם אנדערנס ציין". באזונדערס מוזן מיר אבער ארויסצייגן אונזער טא־לעראנץ צו אנדערש גלויביקע אין ארץ־ישראל, ווייל אהין זיינען באזונדערס געווענדעט אלעמענס אויגן, און, מאכן די אידן דארטן א פעלער, וועלן דער־פון קאנען ליידן אלע אידן איבער גאר דער וועלט.

רעליגיעזע פרייהייט מיינט בשום אופן ניט די פרייהייט צו צווינגען אימעצן צו זיין רעליגיעז אויף א באשטימטן שטייגער. דאס מיינט, אדער דארף מיינען, גלייכע פרייהייט פאר דעם רעליגיעזן, פון וועלכער רעליגיע ער זאל ניט זיין, ווי פאר דעם ניט־רעליגיעזן, צו פירן זיך ווי ער פארשטייט, אזוי לאנג ווי ער שטערט ניט דעם צווייטן מיט זיין אויפפירונג.

אויב אין ארץ־ישראל זיינען דא אידן וואס ווילן ניט פארן אום שבת, טאר זיי קיינער ניט צווינגען דאס צו טאן, — זאלן זיי אפהיטן שבת, ווי זיי פארשטייען. ווילן אנדערע אבער יא פארן אום שבת, איז עס גאנץ נא־טירלאך, אז זיי זאלן אויך ניט געשטערט ווערן און האנדלען אין זייער אייגע־נער געוויסן דיקטירט זיי.

די שומרי־שבת פון פתח־תקוה האבן אבער מיספארשטאנען די בא־דייטונג פון רעליגיעזער פרייהייט. א הונדערט פון זיי האט זיך צוזאמענגע־קליבן א שבת'דיקן טאג אויפ'ן וועג פון תל־אביב קיין פתח־תקוה, כדי אפצושטעלן מיט גוואלד יעדן אווטאמאביל וואס האט געזאלט אריינפארן אין דער קאלאניע.

אייניקע פון די דאזיקע פרומע שומרי־שבת קומען אפשר פון פוילן. ביי זיי האט מען געקאנט פרעגן: ווי איז זיי עפעס געפעלן געווען, ווען די פוילישע רעגירונג האט זיי פארבאטן צו האלטן אפן זייערע קלייטן אום זונ־טאג, אין נאמען פון שמירת זונטאג, וואס איז פונקט אזא ענין פאר פרומע קריסטן, ווי שמירת שבת פאר פרומע אידן. זיי האבן זיכער ביטער געקעמפט קעגן דער גזירה אין נאמען פון טאלעראנץ, פון רעליגיעזער פרייהייט.

און וואס וועט זיין, ווען די פוילישע רעגירונג זאל דערהערן וועגן אט דער מעשה פתח־תקוה (און זי דערהערט געוויינלאך אזעלכע מעשות). — וועט דאס איר ניט געבן א שווערד אין האנט קעגן די פרומע אידן אין פוילן? זי וועט קאנען — מיט רעכט — זאגן צו די פרומע אידן: אט צווינגט איר מיט גוואלד ארויף שמירת שבת אויף אנדערע, דארטן וואו איר קאנט, פארוואס זשע זאלן מיר ניט ארויפצווינגען דא אויף אייך שמירת־זונטאג?

דאס זיינען דאך דוקא די פרומע אידן, וואס נויטיקן זיך באזונדערס אין רעליגיעזער טאלעראנץ, און זיי האבן געדארפט צוערשט אליין דינען ווי א מוסטער פון טאלעראנץ. קיינער קאן ניט אויסזעצן קעגן דעם, אז זיי זאלן אנפירן פראפאגאנדע פאר זייערע אידייען, אבער ווען זיי באנוצן זיך מיט גוואלד מיטלען ארויפצווינגען זייערע אידייען, און באזונדערס אין ארץ־ישראל גיבן זיי דערמיט א שווערד אין די הענט פון זייערע שונאים, וואס וועט קאנען באנוצט ווערן קעגן מיליאנען אידן אומעטום. און בפרט טאקע אין ארץ־ישראל גופא, וואו די אידן זיינען דערוויל ליידער אין דער מינדער־הייט.

עס האט פאסירט אזוי, אז די שומרי־שבת פון פתח־תקוה האבן גע־מאכט א פאטאלן טעות: זיי האבן, צווישן אנדערש, אפגעשטעלט אויך אן אווטאמאביל מיט בריטישן מיליטער. אויב אידישע מאטאריסטן וואלטן אפשר פארשוויגן די אטאקעס, האט אבער דאס בריטישע מיליטער, נאטיר־לאך, ניט פארשוויגן. דער אידישער ריכטער פון תל־אביב האט, נאטירלאך, אויך ניט געקאנט פארשווייגן, און האט דריי פון די אנפירער פון די שומרי־שבת, איינשליסנדיק א רב, באשטראפט.

דאס וועט זיי אפשר געבן א לעקציע אין דעם, וואס מען מיינט מיט רעליגיעזער פרייהייט. אבער ס'איז פאררדאסיק, וואס פרומע אידן, איינ־שליסנדיק א רב, האבן געדארפט ווארטן אויף אזא לעקציע פון א ריכטער. זיי האבן געמאגט דעם ענין אליין פארשטיין, ניט ווארטנדיק, מען זאל עס זיי צווינגען צו פארשטיין . . .

היינט לעצטער טאג פאר הכנסה שטייער באריכטן

היינט, אפריל 30טן, איז דער לעצטער טאג, ווען די וואס האבן הכנסות אונטערוואורפן אונטער הכנסה שטייער, דארפן אויספילן זייערע באריכטן. דאס באציט זיך גלייך אויף דעם פעדעראלן, ווי אויף דעם מאניטאבער פרא־ווינציעלן הכנסה שטייער.

די באריכטן קאנען נאך היינט ארויסגעשיקט ווערן, און אזוי לאנג ווי דער פאסט־שטעמפל וועט זיין פון אפריל 30טן, וועלן זיי באטראכט ווערן ווי צייטיק, באטש זיי וועלן דערהאלטן ווערן אין די שטייער ביוראס מארגן, אדער שפעטער. די וואס וועלן פארשפעטיקן מיט זייערע באריכטן, וועלן דערנאך קאנען שטראפירט ווערן מיט א געלט־שטראף.

די וואס שיקן ארויס זייערע הכנסה באריכטן מוזן געדיינקען, אז זיי דארפן ביילייגן א פערטל פונ'ם שטייער וואס זיי דארפן צאלן, מיט'ן בא־ריכט. דאס דארף זיין אין מזומן געלט, אין "מאני ארדערס" אדער אין "עק־סעפטעד טשעקס".

אלע ניט פארהייראטע און אפהייניגקע, מיט א הכנסה פון איבער פופצן הונדערט דאלאר א יאר, דארפן צאלן דעם פעדעראלן הכנסה שטייער. פארהייראטע האבן אויסגעשלאסן פונ'ם פעדעראלן שטייער הכנסות פון דריי טויזנט דאלאר א יאר און פינף הונדערט דאלאר פאר יעדן קינד ביז 21 יאר.

דעם פראווינציעלן הכנסה שטייער (אין מאניטאבא) דארפן צאלן אלע נים־פארהייראטע, און אפהייניגקע, מיט הכנסות פון איבער טויזנט דאלאר, און פארהייראטע — מיט הכנסות איבער צוויי טויזנט דאלאר א יאר, מיט אויסנאמען פון פינף הונדערט דאלאר פאר יעדן קינד ביז 18 יאר.

עס זיינען ניטא די מענשן, וואס האבן ליב צו צאלן שטייערן. די מלוכה מוז אבער קריגן אירע הכנסות, און די דירעקטע הכנסה שטייערן זיי־נען זיכער די יושר'דיקסטע, — זיי לייגן ארויף די שווערערע לאסט אויף די פלייצעס פון די, וואס קאנען זי אמבעסטן טראגן.

די בירגער וואס דארפן ארויסשיקן זייערע הכנסה באריכטן, האבן אזוי נים וואס צו באקלאגן זיך. זיי מאגן זיין צופרידן דערמיט, וואס זיי זיי־נען אין דער גינסטיקער לאגע צו דארפן צאלן הכנסה שטייערן.

זאל אן אינטערנאציאנאלע אדער א צווייטע ענגלישע קאמיסיע געשיקט ווערן קיין פאלעסטינע?

(ספעציעל פאר "דאס אידישע ווארט")

פון א. פוניאנסקי

פארוואס איז א צווייטע קאמיסיע נויטיק. — דעם מופטי'ס ארגומענטן אין ענגלישן פארלאמענט. — "גלייכע באהאנדלונג" הייסט שליסן אימיגראציע, זאגט האפ־קין מארים. די אנטוישונג מיט מאקדאנאלדס דעקלעראציע

מאקדאנאלד'ס דעקלעראציע אין פאר־לאמענט, אז ענגלאנד וועט זיך האלטן ביים מאנדאט און ביי דער באלפור דע־קלאראציע האט קיין באזונדערע צופרידנ־הייט אין דער אידישער וועלט ניט ארויסגערופן. אמת, יעדער איינער האט גערעכנט מיט דער מעגלאכקייט אז נאך דעם אומפריינטלאכן באריכט פון דער אויספארשונגס־קאמיסיע, קאן זיך די פא־ליטיק פון דער ענגלישער רעגירונג לגבי ארץ־ישראל ענדערן נאך מער צום שלעכ־טען. אין דעם זין האט דעם פרעמיער'ס דעקלעראציע אביסל בארויקט די גע־מיטער, אויף קיין פאל אבער ניט אפגע־שאפן די סכנה, וועלכע באשטייט אין דעם, אז די רעגירונג וועט דאך לייגן ווערט אויף די רעקאמענדאציעס און פארשלאגן וועלכע די קאמיסיע האט גע־פונען פאר נויטיק איינצושליסן אין איר באריכט.

דוקא די פראגע וועלכע בילדעט דעם שווערפונקט אין דער גאנצער סיטואציע האט דער פרעמיער אין זיין דעקלערא־ציע כמעט ווי איבערהויפט ניט בארירט. די לאגע בלייבט אלזא אזוי וואקלדיק ווי זי איז געווען זינט די פאגראמען האבן זיך אנגעפאנגען אין דעם פארגאנגענעם אווגוסט, אפילו די קאמיסיע האט נע־פונען פאר נויטיק צו רעקאמענדירן דער רעגירונג צו באשטימען א קלארע און דייטלאכע פאליטיק נאך וועלכער די אדמיניסטראציע אין ארץ־ישראל זאל זיך קאנען פאלשטענדיק ריכטן. וואס די רעגירונג האט בדעה צו באאויפטראגן דער ארץ־ישראל'דיקער אדמיניסטראציע איז דערווארטעט געווארן אין דעם פרע־מיערס דערקלערונג, אבער אנשטאט דעם האבן מיר אויסגעהערט אן אלגעמיינע דעק־לאראציע וועלכע מ'קאן ארויסטייטשן לכמה פנים.

פארשיידענע פירושים זיינען שוין געגעבן געווארן דער באלפור דעקלערא־ציע. ס'האט אבער געדויערט צען יאר און מער ביז מ'האט די דעקלעראציע גופא רעדוצירט צו דעם צושטאנד און זי פארוואסערט אין אזא מין אופן דאס אויף איר סמך אליין, האלטן געוויסע ענגלישע ספערן, זיינען זיי איבערהויפט ניט פארפליכטעט צו העלפן בויען דאס אידישע נאציאנאלע היים. מאקדאנאלד'ס דערקלערונג פארלאנגט ניט אפילו אזוי־פיל און לאנגע אנשטרענגונגען. יעדער איינער גיט איר דעם פירוש ווי ס'פאסט אים און זיינע פערזענלאכע איבערציי־גונגען. ס'איז קיין נייעס ניט אז האפקין מארים, דער ליבעראלער מיטגליד פון דער אויספארשונגס קאמיסיע איז ניט קיין ציון־פריינט. מ'האט וועגן אים גע־זאגט אז ער איז דער פארביטערסטער אנטי־ציוניסט אין דער קאמיסיע, איצט ווייזט ער גאנץ אפן ארויס זיין שטע־לונג. נעמענדיק אויף זיך די אויפגאבע "אויסטייטשן" מאקדאנאלד'ס ווערטער וועגן "גלייכע באהאנדלונג פון אלע טיילן פון דער באפעלקערונג אין ארץ־ישראל" — זאגט ה' מארים אז "גלייכע האנדלונג" הייסט דאס די אי־דישע אימיגראציע מוז זאפארט אפגע־שטעלט ווערן, ווייל אויב מ'וועט איצט אריינלאזן מער אידן קיין ארץ־ישראל ווען קיין לאנד — צום באארבעטן מער ניטא, לויט דער מיינונג פון דער קאמיסיע, וועלן דארף במילא געקריוודעט ווערן די אינטערעסן פון דעם אראבישן טייל פון דער באפעלקערונג. כדי צו דערגרייכן "גלייכע באהאנדלונג" אין ארץ־ישראל, דארף מען אזוי לאנג, מער קיין אידן ניט אריינלאזן ביז דאס לאנד וועט אויסגעמאסטן ווערן און די קאלאניזאציע מעגלאכקייטן גענוי אויס־געשטודירט ווערן. נאר ווען די אויסזיכ־טען פון אינטענסיווער לאנד־ארבעט ווע־לען באשטעטיקט ווערן וועט מען קאנען די פראגע ווייטער באהאנדלען.

אזעלכע "פירושים" איז גרייט א האפקין מארים צו מאכן אויף מאקדא־נאלד'ס דערקלערונג. אן אריינלאזנדיק זיך אין דעם ווי ווייט זיינע "סברות" פאסן זיך צו דעם טאן און גייסט פון מאקדאנאלד'ס דערקלערונג. קאן מען זען ווי ווייט זי איז אומבאשטימט און לאזט זיך לייענען נאך יעדן איינעמס גע־שמאק.

די איצטיקע רעגירונג האט אפילו בדעה צו באשטימען איר פאליטיק אין ארץ־ישראל אין א מער קלארן און דייט־לאכן אופן. ווי באלד דער פארלאמענט וועט זיך אין חודש מאי ווידער צוזאמענ־קומען צו דער זומער סעסיע וועט זיך אנטוויקלען א דעבאטע איבער דער ארץ־ישראל פראגע. דער אידישער צד איז פאר דער דעבאטע גוט צוגעגרייט. פי־רער פון די אלע דריי פארטייען וועלן פארלאנגען "קלארע דבורים". מ'מוז אבער זיך אויך רעכענען מיט דער מעג־לאכקייט אז אפילו די דעבאטע וועט זיך מיט קיין דייטלאכער דערקלערונג ניט ענדיקן און אז אלס רעזולטאט וועט באשטימט ווערן — א צווייטע קאמיסיע.

איז א צווייטע קאמיסיע ווינשעס־ווערט פאר אידן, נאך דער קלאפסאלער אנטוישונג מיט דער ערשטער קאמיסיע? זאל די קאמיסיע זיין אזא ווי דער פאר־שטארבענער לארד באלפור, לאיד דזשארדזש און גענעראל סמוטס האבן מיט א קורצער צייט צוריק פארגעשלא־גען, נעמלאך, א קעניגלאכע קאמיסיע, אדער וועט פאר די אידן אמבעסטן זיין אויב א אינטערנאציאנאלע קאמיסיע וועט באשטימט ווערן, וועלכע זאל בא־ריכטן ניט צו ענגלאנד, נאר דירעקט צום פעלקערבונד.

אלע ציוניסטישע פארטייען, פון די "מאקסימיליסטן", ווי ווייצמאן האט זיי אנגערופן, זעען איין די נויטווענדיקייט פאר א צווייטער קאמיסיע. ווי די בא־ציאונג פון דער ענגלישער רעגירונג זאל ניט זיין צו דער שאו־קאמיסיע, אבער די פראגן פון הויפט פאליטיק מכוח וועלכע זיי האבן זיך ארויסגעזאגט, איין זאך שטייט קלאר, און דאס איז: כל זמן, דער באריכט פון דער שאו־קאמיסיע וועט בלייבן "דאס לעצטע ווארט" אי־בער די פארהעלטעניסן אין ארץ־ישראל, כל־זמן א נייער און אויספירלאכער עקס־פערטן באריכט וועט ניט ליגן פאר דער ענגלישער רעגירונג, אזוי לאנג וועט דער שאו־באריכט בלייבן דער מאטעריאל מיט וועלכע דאס קאלאניאל מיניסטע־ריאום און די רעגירונג וועלן זיך רעכע־נען. נאך א מער אויספירלאכער, און א מער פאכמאנישער און אווטאריטאטי־ווער באריכט וועט מבטל מאכן דעם שאו באריכט.

ווען ס'וועט זיך האנדלען ארום דעם צי א קעניגלאכע אדער א אינטערנאציא־נאלע קאמיסיע זאל באשטימט ווערן, וועט פאר די אידן זיין ווינשנסווערט אן אינטערנאציאנאלע קאמיסיע. דער מופ־טי, וועלכער געפינט זיך איצט מיט דער אראבישער דעלעגאציע אין לאנדאן האט די טעג רעפערירט פאר מיטגלידער פון פארלאמענט און ער האט אונטערשטראכן די וויכטיקייט פאר ענגלאנד צו לעבן בשלום מיט די אראבער. "ענגלאנד הערשט איצט איבער א וועלט פון הונ־דערט מיליאן מוסולמענער און ס'איז ניט פון אינטערעס פאר ענגלאנד צו אויפהע־צען א טייל פון דער מוסולמאנישער וועלט קעגן איר". ווי ווייט דער ארגומענט פון דעם מופטי איז א באגרינדעטער, איז א פראגע פאר זיך. ס'איז אבער בא־קאנט אז דער מאטיוו שפילט א געוויסע ראלע צווישן געוויסע ענגלענדער און קאן צוגעציוגן ווערן און באטראכט ווערן אויך דורך אן ענגלישער קעניגלאכער קאמי־סיע.

פאר א אינטערנאציאנאלער קאמיסיע וועלן אזעלכע מאטיוון ניט עקזיסטירן. זי וועט דעריבער זיין אין א בעסערן צו־שטאנד צו שטודירן די פראגע גאנץ אבי־יעקטיוו צו אויספארשן דאס לאנד ניט באאיינפלוסט פון אנדערע מאטיוון ווי נאר — די ענגלישע פארפליכטונגען אונ־טער דעם מאנדאט און די באלפור דעקלע־ראציע לגבי די אידן.

אפריל, 1930. ("איטא")

שוידערלאכע סצענעס פון דער קאטאסטראפע אין אהייא פריזאן וואו 318 ארעסטאנטן זיינען פארברענט געווארן

גאנצער פריזאן יארד באדעקט מיט טויטע קערפערס. פיל פון וועלכע זיינען געווען אזוי צעברענט, אז מען האט זיי ניט געקענט דערקענען — די העלדישע ארבעט פון ארעסטאנטן צו ראטע־ווען זייערע אומגליקלאכע קאמעראדן — טויזנטער סאלדאטן, פאליסלייט און וועכטער שטארק באוואפנט היטן, אז קיינער פון די פריזאנערס זאלן ניט אנטלויפן אין דעם טומל. 4900 ארעסטאנטן אין דעם פריזאן וואס האט נאר פלאץ פאר 1,500 — א'הענרי באריהמטער אמעריקאנער שריפטשטעלער האט אין דעם פריזאן געשאפן זיין בעסט ווערק

פון אביגדור

דיקע וואלקנס רויך, ריזיקע פייער צונ־גען ציען זיך ביז'ן הימל אריין, יאמער־לאכע געשרייען רייסן זיך פון הונדערטער העלזער מיט אמאל, טויטע קערפערס אויס־געליינט ווי קלעצער אויף דער נאסער ערד, אמבולאנסן איינס נאך די אנדערע לויפן אריין און ארויס, פייפן, הוזשען אויסגע־מישט מיט דאס קלינגען פון די גלעקער פון די פייער אפאראטן, דריי טויזנט סאל־דאטן, פאליסלייט און וועכטער באוואו־פענט מיט האראמאטן, ביקסן, רעוואלווע־רען און האנט גראנאטן —

דאס איז בלויז א בלאסע מיניאטור־בילד פון דעם וואס איז פארגעקומען אין אהייא פעניטענשערי אין קאלאמבוס, אהייא, וואו 319 פריזאנערס זיינען אומ־געקומען אין דעם פייער וואס איז דארט פארגעקומען דא ניט לאנג. — א טייל פון די אומגעקומענע זיינען אומגעבראכט גע־ווארן פון דעם שטיקנדיקן רויך ניט קא־נענדיק דורכשטעכן די אייזערנע טי־רען פון זייערע צעלן — די טירן וועלכע האבן זיי אפגעטיילט פון לעבן און טויט.

דאס איז געווען איינע פון די שרעקלאכ־סטע פייער קאטאסטראפעס ביי אונז אין לאנד. און לייענט מען די איינצלהייטן וועגן דעם, וואס עס האט זיך דארט אפ־געשפילט גייט אריבער א שוידער איבער'ן ליב און דאס בלוט ווערט ממש פארגלי־ווערט.

עס איז געווען ארום האלב נאך פינף פארנאכט, ווען פלוצלונג האט זיך באוויי־זען א ריזיקער פלאם און איז גלייך איינ־געהילט געווארן אין א געדיכטן רויך. דער פלאם האט זיך באוויזן פון דעם פונקט פון דער פעניטענשערי, וואו א א נייע געביידע ווערט געבויט און מיט דער שנעלקייט פון א בליץ האט זיך אט דער פלאם ארייגעריסן אין דער געביידע וואו הונדערטער פריזאנערס זיינען געווען איינגעשפארט הינטער אייזערנע גראטעס און אייזערנע טירן.

א שטארקער ווינט האט דאן געבושע־וועט און דאס געהאלפן פארשפריי־טען די פלאמען מיט אן אומגעהויערער גרויסער שנעלקייט. באלד האט זיך דער־הערט א יאמערלאכער געשריי, ווי פון הונדערטער העלזער. דאס זיינען געווען די הונדערטע פריזאנערס, וועלכע זיינען געווען איינגעשפארט אין די צעלן, וועל־כע זיינען פארכאפט געווארן פון די פלא־מען.

די עלעקטרישע דראטן זיינען פון די פלאמען צעשטערט געווארן און דער עלעקטרישער אפאראט דורך וועלכן מען האט געקאנט עפענען די טירן פון צענדלי־קער צעלן מיט אמאל איז קאליע געווארן. וועכטער האבן זיך א לאז געטאן מיט שליסלען צו עפענען די אייזערנע טירן. זיי האבן אבער באוויזן צו עפענען בלויז געציילטע צעלן און די פלאמען און דער שטיקנדער רויך האט זיי צוריקגעשטויסן. זיי האבן ניט געהאט קיין אנדער ברירה, ווי צו לאזן די איבעריקע הונדער־טער אומגליקלאכע פריזאנערס צו ווערן אפגעגעבן לעבעדיקערהייט.

מאסן פייערלייט פון אלע געגנטן פון שטאט האבן דאן אנגעפילט דעם פריזאן יארד און האבן געלאשן די פלאמען. זיי האבן אבער בשום אופן ניט געקאנט צו־קומען נאענט גענוג צו ראטעווען די הונ־דערטער, וועלכע זיינען געפאנגען געווארן אין די פלאמען.

באלד האבן אנגעהויבן אנצוקומען מח־נות פאליסלייט, סאלדאטן און וועכטער באוואפנט מיט אלערליי סארטן וואפן צו האלטן ארדענונג, אבער צום קרעדיט פון

די פריזאנערס, וועלכע האבן זיך געפונען אין יארד פון דעם פריזאן מוז געזאגט ווערן, אז זיי האבן ניט אויסגענוצט די געלעגנהייט צו זוכן צו באפרייען זיך, נאר האבן האנט אין האנט מיט די וועכטער געהאלפן ראטעווען די, וועלכע מען האט נאך געקאנט ראטעווען.

איבער צוויי שטונדן לאנג האבן די פיי־ער־לייט געקעמפט מיט די פלאמען איי־דער מען האט זיי געקאנט באקעמפן און דאן האט זיך אנגעפאנגען די רעטונגס־ארבעט. מען האט גענומען די פריזאנערס העק, זעגן, האמערס און אלערליי אנדערע געצייג, וועלכע אונטער נארמאלע אומ־שטענדן טארן זיי אין די הענט ניט האלטן און די פריזאנערס האבן מיט דעם געריסן און געבראכן טירן און פון דארט ארויס־געשלעפט פאר'חלש'טע מענשן, פארטשא־דעטע און מער פון אלס, — טויטע קער־פערס.

דער פריזאן יארד איז שוין דערוויל געווען פול מיט דאקטוירים און נוירסעס, וועלכע האבן גלייך אונטערזוכט יעדן מענשן וואס איז אויסגעלייגט געווארן אויף דער נאסער ערד. אויב מען האט נאך געפונען א פונק לעבן אין אים האט מען אים שנעל אפגעשיקט אין האספי־טאל, איז שוין דאס לעבן געווען אויס־געלאשן האט מען דעם קערפער פארדעקט און מען איז געגאנגען צום נעקסטן.

אין פארלויף פון א שטונדע צייט זיי־נען צוויי הונדערט קערפערס געווען אויס־געליינט איבער'ן פריזאנ'ס יארד אזוי ווי קלעצער.

די פריזאנערס, וועלכע זיינען דער־לויבט געווארן צו טאן די דאזיקע ארבעט האבן זיך געדראפעט אויף די ווענט, גע־קראכן אויף שטריק, געשפרונגען פון דע־כער אין א פארזוך צו ראטעווען זייערע אומגליקלאכע קאמעראדן. צעקלאפטע, צעביילטע, פארשוויצטע, די קליידער צעריסענע זיינען זיי געשפרונגען און גע־לאפן פון איין צעל צו דער צווייטער און פון דארט געשלעפט די דערשטיקטע אדער צעבראכענע קערפערס פון זייער קאמעראדן.

די דאקטוירים מיט זייערע ווייסע קליי־דער, די נוירסעס מיט זייער קליידונג, די טויטע קערפערס אויף דער ערד האבן פאר־געשטעלט א ווירקלאכע סצענע פון א שלאכט פעלד נאך א שרעקלאכער שלאכט.

און צו דער זעלבער צייט איז די גרויס ווענט פון דעם גרויסן פריזאן געווען אין גאנצן ארומגערינגלט פון די פלאמען און אינווייניק און פון דרויסן מיט די סאלדא־טען, וועלכע האבן געהאט אנגעשטעלט זייערע האראמאטן גרייט צו שיסן אויף אירגענד פון די פריזאנערס, וועלכער וואלט נאר מאכן א פארזוך צו אנטלויפן. און הינטער אט דער מחנה באוואפנטע סאל־דאטן האבן זיך צוזאמענגעקליבן צענדלי־קער טויזנטער מענשן, וועלכע זיינען גע־קומען ביי וואוינען מיט זייערע אייגענע אויגן אט דעם גרויסן ספעקטאקל. זיי הא־בן געזעען דעם דיקן רויך, די ריזיקע פלאמען, האבן געהערט די יאמערלאכע געשרייען אבער האבן ניט געהאט די מינד־סטע פארשטעלונג וועגן דער שרעקלאכער קאטאסטראפע וואס דא שפילט זיך אפ.

ווען עס איז געווארן גוט פינסטער האט מען געדארפט אלע פרויען נוירסעס, אוועק פירן פון דעם פריזאן הויף אויס, מורא פון אן אטאקע אויף זיי פון די האלב צעווילדעוועטע פריזאנערס און די רעטונגס אר־בעט איז איבערגעבליבן אין די הענט פון די דאקטוירים, וועלכע זיינען צוזאמענגע־רופן געווארן פון דער גאנצער שטאט און פון דער גאנצער געגנט ארום.

ווען די פלאמען אין דער טייל פון דער פעני'טענשערי זיינען שוין געווען כמעט אינגאנצן אויסגעלאשן, האבן זיך באוויזן פלאמען אין אן אנדער זייט פון דער פע־ניטענטשערי, וואו עס געפינט זיך דער קא טאן מיל, דער וואול מיל און דער קאטוי־לישער טשאפל. דארטן זיינען שוין די פייערס געווען גענאכט, — לויט דער בא־הויפטונג פון פייער טשיף, — אונטערגע־צונדן פון צוויילדעוועטע פריזאנערס, וועלכע האבן געוואלט אויסנוצן דעם מא־מענט צו אנטלויפן. די שטריינגע וואך האט אבער ניט געלאזט קיינעם פארלאזן די טויערן פון דעם פריזאן און די פייערן זיינען שנעל אויסגעלאשן געווארן.

די פייערן זיינען פארגעקומען אין דעם ווינקל פון פריזאן יארד, וואו עס גע־פינען זיך די צעלס פון א טויזנט פון די ערגסטע פריזאנערס. אין דעם טומל זיינען פארלוירן געגאנגען די שליסלען פון די צעלן. האט מען אוועקגעשטעלט וועכטער מיט העק, זעגן און אייזנס אויפצורייסן די טירן און באפרייען די פריזאנערס פון די צעלן אין פאל פון געפאר. עס איז אבער דערצו ניט געקומען.

דאן האט זיך אנגעפאנגען די מורא'דיקע פראצעסיע פון די טויטע קערפערס, וועלכע מען האט אפגעפירט מיט מאטאר־טראקס נאך די סטייט פעיר גראונדס. ערשט דאן האבן די מענשן אין דרויסן זיך דער־וואוסט וואס פאר א שרעקלאכע טראגעדיע עס האט זיך אפגעשפילט פאר זייערע אוי־גען אינווייניג פון די גרויע ווענט.

יעדער טויטער קערפער האט מיט זיך פארגעשטעלט א שוידערלאכע טראגעדיע, אבער דער טויטער קערפער פון איינעם האט געמאכט אזא טיפן איינדרוק, אז אפילו דער ווארהען האט פארגאסן א טרער. דאס איז געווען דער קערפער פון איינעם מיטן נאמען גארלאנד ראניאן. ער האט געקראגן א קורצן פריזאן טערמין אויף דער באשולדיקונג, אז ער האט פאר־נאכלעסיקט זיינע קינדער און איז גע־בראכט געווארן אין פעניטענטשערי און פארשפארט געווארן אין א צעל בלויז מיט א שטונדע פריער איידער דער פייער האט אויסגעבראכן. איצט זיינען זיינע קינדער פארבליבן אינגאנצן יתומים.

פארשטייט זיך, אז עס זיינען פארגע־קומען פילע העלדישע טאטן. איין פריזא־נער, צום ביישפיל, האט דורך זיין פלינ־קייט געראטעוועט צוועלף פון זיינע קא־מעראדן און ווען ער איז געלאפן צו רא־טעווען נאך האבן שוין די פלאמען אים פארשטעלט דעם וועג. ער האט זיך גע־לאזט לויפן דורך די פלאמען — א פייער־מאן האט אים געזוכט צוריקצוהאלטן, ער האט אבער אפגעשטויסן דעם פייערמאן, איז אריינגעשפרונגען אין די פלאמען און איז באלד צוריקגעקומען מיט נאך איי־נעם. יענער איז שוין אבער געווען טויט און ער אליין איז אזוי צעברענט געווארן, אז ער געפינט זיך אין א קריטישן צו־שטאנד אין א האספיטאל.

א צווייטער פריזאנער האט מיט דער הילף פון שטריק געראטעוועט זעקס פון זיינע קאמעראדן וועלכע האבן זיך געפו־נען אויף א הויכן פלאר און וועלכע האבן שוין געקוקט דעם טויט אין פנים אריין. ווער קאן דאס אבער שילדערן ווי געהער־ריק אט די אלע העלדנטאטן אין דעם בא־שריינקטן פלאץ פון א צייטונגס ארטיקל?

גרויס העלדישקייט האט ארויסגעוויזן אמאנדא טהאמאס, די טאכטער פון דעם פריזאן ווארדען. ער אליין איז אריין אין יארד פון פריזאן אנצופירן די קאמאנדע דארט און זי האט איבערגענומען די קא־מאנדע ביים אריינגאנג צום פריזאן. זי האט טעלעפאנירט נאך די פייערלייט, נאך די דאקטוירים, צו די האספיטעלער, ארויסגערופן די מיליץ, די פאליס און האט זיי קאמאנדירט וואס צו טאן און וואו צו היטן.

א רייע אונטערזוכונגען ווערן איצט געמאכט אויסצוגעפינען ווי דער פייער האט זיך אנגעפאנגען. קלאנגען זיינען דא אז דער פייער איז געמאכט געווארן פון א גרופע פריזאנערס וועלכע האבן גע־האפט צו אנטלויפן אין דעם טומל. דער ווארדען וויל דאס אבער ניט צוגעבן. איין זאך איז אבער יא באשטעטיקט און דאס נאך פון פריער: אז די געביידע וועלכע איז פארניכטעט געווארן פון פלאמען און וואו די אומגעקומענע האבן געטראפן זיי־ער טויט איז שוין לאנג געווען פארדעכנט אלס אן אומזיכערע געביידע צו האלטן פריזאנערס. כמעט די גאנצע געביידע איז א הילצערנע אויסער די אייזערנע גראטעס און די אייזערנע טירן. נאך מער, דער פרי זאן האט פלאץ פאר 1500 פריזאנערס און אין דעם טאג פון דער שוידערלאכער קא־טאסטראפע האבן זיך דארט געפונען 4900 פריזאנערס. מערקווירדיק איז וואס דער שאדן וואס דער פייער האט פאר־אורזאכט איז פארהעלטניסמעסיק גאר קליין — אינגאנצן פון 10 ביז 12 טויזנט דאלאר, אבער וויפל מענשלאכע לעבנס עס האט געראובט!

דער פריזאן איז הי־יאר הונדערט יאר אלט. די אהייא סטייט פעניטענטשערי איז עטאבלירט געווארן אין 1815 — מיט 115 יאר צוריק און פונקט מיט הונדערט יאר צוריק איז די פעניטענטשערי אויפ־געבויט געווארן אויף דעם פלאץ וואו זי געפינט זיך איצט, וואס איז אין צענטער פון שטאט.

עס איז געווען אין דעם פריזאן וואו דער באקאנטער אמעריקאנער שריפט־שטעלער א'הענרי איז געווען איינגע־שפארט דריי יאר און דריי מאנאט אויף דער קלאגע פון גנבה, און עס איז געווען אין דעם פריזאן וואו ער האט געשאפן אייניקע פון זיינע בעסטע ווערק אין די יארן 1898—1901.

די פעניטענטשערי איז איצט איינגע־ריכטעט אויף דעם מאדערנסטן אופן מיט אן אייגענער ראדיא סטאנציע און ארום עלף אזייגער מאנטאג אוונט ווען מען האט נאך געהאלטן אין לעשן די פלאמען, ראטעווען די פארוואונדעטע און צונעמען די טויטע, האט פריזאנער נומער 46,812 ראדיאירט דורך דער ראדיא סטאנציע אלע איינצלהייטן וועגן דער קאטאס־טראפע. ער האט בולט געשילדערט אלעס וואס עס איז פארגעקומען און אלעס וואס עס קומט פאר אין דער צייט וואס ער האט גערעדט און ער האט דורך דער רא־דיא געשילדערט פאר דער וועלט יעדעס ברעקעלע פון דער שוידערלאכער קאטאס־טראפע.

שבת'דיקע חלות פאר שטייער

ווי ווייט אידן ווערן אויסגעמאטערט מיט שטייערן אין שטעט און שטעטלאך אין פוילן איז צו זען פון פאלגנדער גע־שיכטע, וועגן וועלכער מען שרייבט פון ביאליסטאק:

דעם אידישן בעקער, ליקער (ליפאווע 33) איז הפנים באשערט צו פארבקייבן אין דער געשיכטע; אים איז צוגעטיילט געווארן די ראל צוצושטעלן אלע שבת גע־בעקס פאר די . . . מייז פון די עקזעקו־ציע שפייכלערס.

די טייערע מאכט מאנט ביי אים פאר־לעגנע און פרישע שטייערן, ניט מער און ניט ווייניקער ווי זעקס טויזנט גילדן, אז ה' ליקער פארמאגט אפילו ניט די צינ־זען דערפון קאן מען זיך פארשטעלן. שטיי־ער באאמטע ווילן אבער פון קיין זאך ניט ווייסן; פאר זיי איז אן אויוון געבעקס אויך א סחורה, בכפרט נאך שבת'דיקע [illegible]

און ביי א הילכיקער לויה פון זי א ווייבלאך מיט'ן בעקער'ס פאמיליע האט מען די סחורה אפגעפירט אין שטייער אמט.

די בעלי הבית'טעס האבן ניט גערוט: וואו. וועלן זיי נעמען אנדערע חלות אויף שבת? ארויפגעכאפט די היטעלאך מיט די מאנטעלאך און זאלבעדריט אוועק גלייך צום נאטשאלניק. איז שוין אבער געווען שפעט, פרייטאג פארנאכט, דער אדון איז שוין ניט געווען.

געקומען אויף מארגן, געווארט א לאנגע צייט אויף דער רייהע, און דערשלאגן זיך צו אים אליין.

האט זיי דער נאטשאלניק אויסגעהערט, געלויבט, פארשטאנען, געבעטן אנטשול־דיקונג און ער האט געגעבן א צעטעלע צו דעם פארוואלטער פון שפייכלער, ער זאל זיי אומקערן די ניט יושר'דיק צוגענומענע חלות.

זיינען זיי מיט'ן צעטל אוועקגעלאפן אין שפייכלער פון שטייער אמט. אבער ווידער פארשפעטיקט, פארמאכט.

פארפאלן, איז מען שוין דעם שבת דורכגעקומען אן חלה און באבקע. זונ־טאג איז דאך ערשט אויפסניי פארמאכט. זיינען זיי געקומען אין שפייכלער — ני־טא שוין פון די געבעקס קיין זכר.

צי דאס האבן טאקע מייז גע'פטר'ט, ווייסן זיי ניט. און עס וואלט טאקע כדאי געווען צו ווייסן, וואו ס'איז אהינגעקומען...

אבער דעם בעקערס חוב וועט זיכער ניט פארקלענערט ווערן, ווארום פאר דער וואך זיינען דאך צוגעוואקסן פרישע צינ־זען.

און אז עס וועט קומען שבת, וועט מען ביי אים ווייטער צונעמען די חלות פון אייוון . . .

צוזאַמענשטעלן רעד ראָז טיי איז א קונסט. צו ארויסבאַקומען דעם פיינעם טעם און פול-קערפּערלאַכע רייכקייט פאָדערן זיך יאָרן פון דער-פאַרונג. יעדער פּעקל איז גאַראַנטירט.

RED ROSE TEA "is good tea"

רעד ראָז אָרענדזש פּיקאָ איז עקסטרא גוט

אינ'ם בעסטן פּעקעדזש — ריין, גלאַנציקער אַלומינום

71

אין שטראָם פון לעבן

שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

פון דר. ל. ב—ן

(פאָרטזעצונג)

ער האָט א שמייכל געטאָן צו איר. דאָן איז זיין פאַר'חלום'טער בליק געפאַלן אויף עני'ן. זי האָט געפּאַכעט צו אים מיט א טיכל און איר שמייכלדיק פּנים האָט געפלאַמט פלם-פייער. שאַסקע איז פאַר התפּעלות צוגעפאַלן צו אסתר'ן און מיט א פאַרשטיקטן שלוכצן זי א כאַפּ געטאָן קושן. אסתר האָט אינגאַנצן געשטראַלט און רובינטשיק אליין, זיצנדיק אויף דער פּלאַטפאָרמע האָט געקוקט אַרום זיך מיט א דרייסטן און צעטומעלטן שמייכל און מיט א פּנים, אַזוי רויט, ווי ער וואָלט אים ערשט אויסגעפּאַרעט . . .

פון אַלע זייטן האָט מען זיך א וואָרף געטאָן צו ראַבינס'ן און אים די הענט גע-דריקט, ראַבי בערנשטיין אויך. ער האָט געשמייכלט און אויף זיין פּנים האָט נאָך אַלץ געשטראַלט דער אָפּגלאַנץ פון באַ-גייסטערונג.

דאָן האָט ער דערפילט א שטאַרקן האַק איבער'ן אַקסל. ער האָט זיך אומגעדרייט. רובינטשיק האָט געקוקט אויף אים מיט זיין ברייטן שמייכל.

— נו — האָט רובינטשיק ארויסגע-רעדט פאַר אויפרעגונג — אָל-ראַיט, האָב אָל ראַיט?

דערווייל האָט דער עולם אָנגעהויבן צו טראָגן געלט און טשעקס צו דער פּלאַט-פאָרמע. ראַבי בערנשטיין האָט צוגענומען און אַן אַנדערער האָט פאַרשריבן. רובינ-טשיק און ראַבינס האָבן אויך זייערע טשעקס דערלאַנגט.

פלוצלונג האָט רוטי זיך באַוויזן אויף דער פּלאַטפאָרמע און, שעמעוודיק, מיט פאַררויטלטע באַקן, האָט זי ארונטערגע-נומען פון איר האַנט דאָס זייגערל, וואָס זי האָט געטראָגן, און איז צוגעגאַנגען צו ראַבי בערנשטיין און האָט עס אים דער-לאַנגט.

— שיין, רוטי, — האָט ראַבי בערנ-שטיין זיך אָנגערופן, אויפגעהויבן זיך פון זיין אָרט, און הויך אויפ'ן קול, געלאָזט וויסן דעם עולם, אַז מיס רוטי רובינטשיק האָט איר זייגערל אוועקגעשיינקט פאַר דעם פאָנד. דער עולם האָט אַפּלאָדירט. רוטי האָט זיך נאָך מער פאַרשעמט. זי איז ארונטערגעלאָפן פון דער פּלאַטפאָרם, האָט זיך געזעצט לעבן איר מוטער און זי האָט פאַרדעקט איר צעפלאַמטן פּנים מיט'ן וויסן פּעבער, וואָס זי האָט ביי עני'ן ארויסגעכאַפּט.

שפּעטער, ווען זיי אַלע זיינען מיט ראַ-בינס'ן אַהיים געגאַנגען און האָבן וועגן זיין רעדע מיט באַגייסטערונג גערעדט, האָט ער געטראַכט: — מיין גאָט, וואָס איז דאָס? דאָס איז דאָך עפּעס א מין תחית המתים!

און ער האָט זיך דערמאָנט, ווי ערשט גאָר ניט לאַנג צוריק, בעת ער האָט ראַבי בערנשטיין געוואָלט ענטפערן ווען יענער האָט וועגן ציוניזם גערעדט, האָט ער דאָן קיין ווערטער ניט געפונען און געפילט, ווי אויסגעטריקנט איז אַלצדינג אין אים, און מיט אַמאָל . . . וואָס איז דאָס? !

און דערנאָך, ווען ער האָט זיי אַלע-מען "גוט נאַכט" געזאָגט און איז אין זיין צימער אַריין, האָט ער ווידער גע-טראַכט פון דעם. דאָן האָט ער זיך מיט אַמאָל געזאָגט:

— דאָס האָט רוטי אַלצדינג אויפגע-טאָן, די ליבע צו איר. פון טויט מיך לע-בעדיק געמאַכט . . . און צו וואָס? !

— האָט דאָן פאַרצווייפלט ארויסגע-קרעכצט.

ער האָט דערהערט א שטילן קלאַפּ אין זיין טיר; ער האָט זיך א צאַפּל געטאָן:

— ווער איז דאָרט?

— איך — האָט זיך דערהערט רוטי'ס קול.

ער האָט די טיר געעפנט. זי איז אַריין אין א קימאָנאַ מיט צעפלאַמטע באַקן און אויגן.

— אַנטשולדיק — האָט זי ארויסגע-מורמלט אויפגערעגט — אָבער איך מוז פאַר דיין הייניטיקער רעדע . . .

— וואָס?

זי האָט אים ניט געענטפערט און זיך שטורמיש א וואָרף געטאָן צו אים און אים א קוש געטאָן, און איז גלייך ארויס-געלאָפן פון זיין צימער.

ער איז געבליבן שטיין צעטומלט; דער-נאָך האָט ער זיך ארונטערגעלאָזן אויפ'ן בעט, אַריינגענומען דעם קאָפּ אין זיינע ביידע הענט און איז געזעסן אַזוי היב-שע צייט, מיט די אויגן אין איין פּונקט געריכטעט; און מיט אַמאָל האָט ער זיך א הויב געטאָן פון'ם בעט און נערוועז ארויסגעמורמלט:

— מאָרגן פאָר איך. איך מוז! . . .

קאַפּיטל 8

אויף מאָרגן איז ער אויפגעשטאַנען גאַנץ פרי. די גאַנצע נאַכט האָט ער מיט קיין אויג ניט צוגעמאַכט. אַלע, אויסער שאַסקע'ן האָבן נאָך געשלאָפן, ווען ער איז אַריין אין עס-צימער. ווען שאַסקע האָט אים דערזעען, האָט זי זיך צעלאַכט און ארויסגערעדט:

— אַזוי פרי, דזשאָו?

— איך מוז היינט זיין אין ניו-יאָרק פאַר ניין — האָט ער געענטפערט — עס קאָן זיין, אַז איך זאָל היינט מוזן אוועק-פאָרן אויף עטלאַכע וואָכן.

— אַזוי גאָר? וואָס הייסט?

— ביזנעס! — האָט ער געענטפערט מיט א טרויעריקן שמייכל.

ער האָט עפּעס איבערגעביסן און איז דערנאָך אַוועקגעפאָרן אין ניו-יאָרק. אין א שעה אַרום האָט ער זיך צוריקגעקערט א צעטראָגענער. עני און רוטי זיינען נאָך ניט ארונטערגעקומען. רובינטשיק און אס-תר זיינען געזעסן אין עס-צימער ביים טיש און האָבן געגעסן, שאַסקע איז גע-זעסן אויף דער זאָפע און האָט געניייט א קליידל פאַר איינער פון פאַרלמוטערס קינ-דער.

— העלאָו! וואָס הער איך, דו פאָרסט היינט גאָר אַוועק?

ראַבינס האָט געענטפערט:

— היינט צוויי נאָכמיטאָג. איך האָב שוין בילעטן . . .

— וואָס עפּעס אַזוי פּלוצלונג? — האָט אסתר זיך אָנגערופן.

— מען רופט מיך . . . איך מוז . . . אָרדענונג מוז איך ברענגען, טאַנטע — האָט ער ארויסגערעדט מיט א שמייכל. אונטערשטרייכנדיק דאָס וואָרט "אָרדע-נונג".

רובינטשיק איז אומרואיק געוואָרן.

— אָרדענונג? — האָט ער זיך אָנ-גערופן — האָסט זיך מסתמא דערוואוסט, אַז . . . וואָס דען, אַז מען פאַרלאָזט זיך אינגאַנצן אויף פרעמדע . . . וואָס האָסטו זיך דערוואוסט? מען שלעפּט? מען גנב'עט? . . .

ראַבינס האָט א שמייכל געטאָן:

— וואָס איז דער אונטערשייד? אָר-דענונג דאַרף איך ברענגען, אָרדענונג, אַנקל! . . .

רובינטשיק האָט זיך א כאַפּ געטאָן:

— נעם מיך מיט! . . .

און גלייך האָט ער זיך אונטערבראָכן:

— אָבער אויף וועמען וועל איך מיי-נע "ביזנעס" איבערלאָזן? . . . אויף ווי לאַנג פאָרסטו אַוועק?

— אויף עטלאַכע וואָכן.

— פאָרסט מיט'ן שיף?

— ניין. איך האָב ניט קיין געדולד צו פאָרן מיט'ן שיף! . . .

— קיין געדולד האָסטו ניט? מסת-מאַ האָסטו זיך דערוואוסט וועגן טייערע צרות . . .

ראַבינס האָט נערוועז א לאַך געטאָן.

— יאָ, אַנקל, טייערע צרות . . .

רובינטשיק האָט זיך א קער געטאָן צו אסתר'ן:

— איך וואָלט שוין געבראַכט אָרדע-נונג. מען קאָן דאָך ביי אים א מיליאָן דאָלאַר אוועקשלעפּן!

אסתר האָט זיך אָנגערופן:

— דזשאָו, וואָס אַזוינס האָסטו זיך דערוואוסט?

— איך האָב זיך דערוואוסט, אַז איך מוז שוין פאָרן, און אַז איך האָב שוין לאַנג געדאַרפט פאָרן . . .

— פאָר, פאָר, וואָרט ניט! — האָט רובינטשיק אויסגעשריען — וואָרט ניט, פאָר! דו ביזט ניט קיין ביזנעסמאַן; מען לאָזט ניט איבער קיין מיליאָנען אויף פרעמדע הענט . . .

עני און רוטי זיינען אַריין. ביידע פריי-לאַכע, און באַלד האָבן זיי זיך דערוואוסט אַז ראַבינס פאָרט אַוועק. עני האָט א קוק געטאָן אויף איר חתן מיט צעטומלטע אויגן און זי האָט ארויסגערעדט:

— אַזוי פלוצלונג?

אָבער רובינטשיק האָט פאַר איר גע-ענטפערט:

— מען באַ'גנב'עט אים דאָרט אויף א מיליאָן אודאי! ער מוז פאָרן. וואָס שנעלער!

רוטי איז געשטאַנען מיט א צעפלאַמטן פּנים און האָט געקוקט אויף ראַבינס'ן מיט אויסגעגלאָצטע אויגן און אַזאַ צע-טומלקייט און אומעט האָבן זיי אויסגע-דריקט, זי האָט קיין וואָרט ניט ארויסגע-רעדט און זיך צום טיש געזעצט. עני און ראַבינס האָבן זיך אויך צום טיש געזעצט. עני איז געווען אויפגערעגט; ראַבינס נער-וועז; ער האָט עפּעס מאָדנע אומרואיק גערעדט און געלאַכט העכער ווי ווען עס איז; רוטי האָט אירע צעטומלטע אויגן פון אים ניט ארונטערגענומען און כמעט צום עסן זיך ניט צוגערירט.

אסתר האָט דאָס באַמערקט און זי האָט זיך שטיל אָנגערופן צו רוטי'ן:

— וואָס איז דער מער מיט דיר, רוטי, וואָס ביזטו אַזוי פאַרטראַכט און פאַר-וואָס עסטו ניט?

(פאָרטזעצונג קומט)

ליידעט ניט פון געפערלאַכער אומפאַרדייאונג

ליידעט איר נאָך די מאָלצייטן מיט גרעפּצן, פון א זויערן מאָגן? א סך גלויבן אַז זיי ליידן פון האַרץ קראַנקהייט און גייען אַרום אין שרעק, דערוואַרטנדיק צו פאַלן טויט יעדע מינוט. דער דאָזיקער צושטאַנד קאָן אויסגעמידן ווערן, מען קאָן באַפרייט ווערן פון דעם.

נעמט קאַרטער'ס ליטל ליווער פּילס נאָך די מאָלצייטן און נעטראַליזירט די גאַזן. מאַכט זיס דעם זויערן מאָגן, באַ-באַפרייט זיך פונ'ם גאַז און דערמוטיקט פאַרדייאונג.

דער מאָגן, לעבער און געדערים וועלן אָפּגערייניקט ווערן פונ'ם גיפט, שמערצ-האַפטע און געפערלאַכע אומפאַרדייאונג פאַרשווינדט און דער קערפּער האָט הנאה פון א טאָניק ווירקונג. ליינט ניט אָפּ. פרעגט אייער דראַגיסט פאַר א 25ס. פּעקל קאַרטער'ס ליטל ליווער פּילס.

10

פון דער פּראָווינץ

א גראַנדיעזע פּסח-פייערונג אין עדמאָנטאָן

(עטלאַכע ווערטער וועגן היגן "פרויען פּיאָנערן קלוב")

פון אלחנן

דער עדמאָנטאָנער פרויען פּיאָנערן קלוב, איז געגרינדעט געוואָרן מיט 9 מאָ-נאַטן צוריק, (אויגוסט 1929) מיט דער מיטהילף פון חברה י. העסטרין, פון ווי-ניפּעג. פאַר דער קורצער צייט האָט אונ-זער פרויען פּיאָנערן קלוב באַוויזן צו פאַר-נעמען א וויכטיקן אָרט אין דער היגער אידישער געזעלשאַפט.

זייענדיק א אידישער פּראָגרעסיוו-נאַ-ציאָנאַלער קלוב, א נייעס אויף דער אידי-שער גאַס, האָט ער נאָך ניט געהאַט די מעגלאַכקייט זיך צו פאַרשפּרייטן אין דער ברייט . . . דערפאַר אָבער איז זיין אי-נערלאַכע אַרבעט געגאַנגען אין דער טיף... וואָס איז זייער וויכטיק און ווינשנסווערט.

ניט קוקנדיק אויף דער קליינער צאָל חברות (30 אין צאָל) האָט דער קלוב שוין באַוויזן אָפּצושיקן ביי 300 הונדערט דאָ-לאַר פאַר די פאַרשיידענע פאָנדן און קאַמפּיינען, ווי: דער עמיגראַנטן אין שוץ פאָנד; פּאַליטישער פאָנד פון פּוע"צ. פּאָליטישער צענזוס, געווערקשאַפטן קאַמ-פּיין. באַזונדערס וויכטיק איז די אינער-לאַכע גייסטיקע אַרבעט, וועלכע איז אינ-גאַנצן א נייעס דאָ אין שטאָט, ווי: לעק-ציעס, דיסקוסיעס און דער הערים-גראַבער אָוונט. — אַלץ אין דער אידישער שפּראַך און גייסט. און — אחרון אחרון חביב — די יום-טובדיקע פייערונגען, וועלכע ווערן דורכגעפירט, מיט דער מיטהילף פון די היגע פּוע"צ, אויף א נאַציאָנאַל-טראַדיציאָ-נאַלן אופן יעדן מאָל מיט עפּעס א נייעס, וואָס וואָרעמט אָן דאָס אידישע האַרץ און דערמאָנט אָן די ימים-טובים אין זיינע קינדער-יאָרן.

אַזוי האָבן זיי דורכגעפירט זייער ער-שטע סכות פייערונג אין הויז פון חברה סאַטאַנאָוו, — א שטילע און באַשיידענע אָבער מיט א אידישן כאַראַקטער, וואָס האָט איבערגעלאָזן א גוטן איינדרוק. א דאַנק דעם איז דער חנוכה אָוונט שוין גע-ווען גוט באַזוכט אויך פון אַנדערע געסט אויסער די רייען פון פּוע"צ און פ. פ. ק.

אָבער די לעצטע פּסח-פייערונג, וועלכע איז דורכגעפירט געוואָרן מיטוואָך, דעם 2טן טאָג פּסח, אונטער'ן נאָמען: "די דריטע סדר-נאַכט" איז געווען אַן איבער-ראַשנדע נייעס, נישט נאָר אין עדמאָנטאָן, נאָר אויך אין גאַנץ מערב קאַנאַדע. ס'איז כדאי זיך אָפּצושטעלן ברייטער וועגן דעם.

צו דעם אָוונט איז צוגעגרייט געוואָרן, א פּאַראַדיע פון דער הגדה, אויף דער טע-מע: "ציוניזם און ארץ-ישראל," דורכגע-פלאָכטן מיט פּאַסיקע חלוצים'שע און פּסח'דיקע לידער געזונגען אין כאָר, דורכ-געפירט אין דער פאָרם פון א סדר מיט אַלע פּיטשעוועקעס. דאָס איז געווען א וואונדערלאַך שטיקל אַרבעט, וואָס האָט באַגייסטערט אַלע אָנוועזנדע.

די הגדה איז געשאַפן געוואָרן אונטער דער רעדאַקציע פון די חברים: י. נעלסאָן, י. גאַלפּער, ב. ל. גורעוויטש, דר. ווייס-טוב, א. הענסאָן און ב. הערמאַן. אָבער דער סדר וואָלט ניט געהאַט דעם געהערי-קען דערפאָלג אָן דעם אָנטייל פון פריינט דר. משה יאַמפּאָלסקי, וועלכער איז גע-ווען א גלענצענדער בעל מספּר, מיט'ן ריכ-טיקן סקאַרבאָוון ניגון און נוסח. אויך מיט זיינע איינענע פאַרלעזונגען, "ישראל'קע פאַרוואָס דעם סדר!" און "דער פּסח'די-קער פּרינץ און א פּעסל ראָסל!" זיינען געווען זייער געלונגען. דר. יאַמפּאָלסקי האָט געגעבן דעם אָוונט דעם ריכטיקן טאָן, האָט די פאַרזאַמלטע אַריינגעבראַכט אין אַן עקסטאַז . . . ביז אויפהויבן זיך פון די פּלעצער און ארויסגיין אין א רקוד'ל.

איך גלויב, אַז איך וועל אויסדריקן דעם וואונש פון אַלע פאַרזאַמלטע, אַז דער פרויען פּיאָנערן קלוב, זאָל פאָרזעצן אויך אויף ווייטער אַט די יום-טוב-פייערונגען, און זאָל ווייטער אַריינברענגען אַביסל יום-טוב'דיקייט אין אונזער גרויער וואָכעדי-קייט. דאָס וועט זיי זיכער פירן צום דער-פאָלג אויף דער היגער אידישער גאַס.

אידענברידזש, סאַסק.

דאָס אידישע פאָלק האָט איצט פאַר-לאָרן א פריינט, מיטן טויט פון לאָרד אַר-טור באַלפאָר, און מיר, די אידענברידזשער פאַרמערס, האָבן ניט געהאַט די געלעגנ-הייט צו באַוויינען דעם טויט פון אונזער פריינט באַלפאָר, צוזאַמען מיט אַלע אידן פון דער וועלט. דאָך האָבן מיר אויסגע-קליבן א טאָג אויף דעם, און זונטאָג, שמי-ני של פּסח, האָבן מיר זיך אַלע אידן פון דער קאָלאָניע צוזאַמענגעקליבן אין אונזער שול, 3אַזייגער בייטאָג, צו עהרן דעם אָנדענק פון דעם גרויסן אידישן פריינט. אונזער פאָרזיצער פון אידישע פאַרמערס פאַראיין האָט געעפנט דעם מי-טינג און אין זיין רעדע האָט ער אַרויסגע-בראַכט די גרויסקייט און די פריינטשאַפט פון לאָרד באַלפאָר, זיין דעקלאַראַציע צום אידישן פאָלק און דעם צוטרוי וואָס ער האָט ביי אונז, אידן, געוואונען. אונזער רעוו. לעווינסקי האָט געהאַלטן א רירנדע רעדע, וועלכע האָט באַגייסטערט דעם עולם.

צו ערן זיין אָנדענק האָט אונזער פאָר-זיצער געפאָדערט דעם עולם זיך אויפצו-שטעלן פון די פּלעצער, און א שטאַרקע רירנדע הזכרה איז געמאַכט געוואָרן פון רעוו. לעווינסקי. מיט צופרידנהייט זיינען מיר אַלע אַהיימגעגאַנגען, אָפּגעבנדיק דעם לעצטן כבוד צו אונזער אידישן פריינט, לאָרד באַלפאָר.

מיר, אידן פון אידענברידזש, ווינשן, אַז אין די שווערע טעג פון אידישן צער זאָל זיין ליכטיקער אָנדענק זיין פאַר אונז א שטראַל פון האָפענונג און דערלייזונג.

מיט דאַנק צו אייך,

ד. וויקער.

סאַסקאַטון

ל. ב. בישאָפּ, סופּעראינטענדענט פון באַוואונגס אַרבעט, פאַר דער קרעסגע קאָמפּאַני, אָנאָנסירט, אַז זיין קאָמפּאַני וועט אין גיכן בויען א סטאָר צווישן בוירקס בילדינג און וואָלוואָרטס סטאָר, — און וועט קאָסטן אַרום $70.000. דאָס וועט זיין א צוויי שטאָקיקע געביידע, 50 ביי 120. דער ערשטער פלאָר וועט זיין דער סטאָר, און אויבן א דיינינג רום און אַנדערע באַקוועמלאַכקייטן פאַר די באַ-אַמטע. דער לאָט קאָסט $85.000 אָדער $1.700 א פוס.

טשיף און פּאָלים דאָנאַלד האָט מיט א צייט צוריק אַרויסגעגעבן א וואָרנונג אַז די אויטאָמאָביל טרייבער דאַרפן נאָכ-פאָלגן אַלע טראַפיק געזעצן — און ער מיינט צו באַשטראָפן די וואָס וועלן ניט פאָלגן. א סך זיינען אַרעסטירט געוואָרן פאַר ניט געבן די ריכטיקע סיגנאַלן, פאַר פאָרן אָן לייסענס, ניט באַריכטן וועגן אַן עקסידענט און א. וו.

לויט א קאָנפערענץ וואָס איז אָפּגעהאַל-טען געוואָרן צווישן מעיאָר העיר און אַנ-דערע באַאַמטע, וועט מען פון איצט אויף ווייטער באַקומען אַרבעט ביי דער שטאָט פאַרוואַלטונג בלויז פאַר אַזעלכע, וועלכע וועלן קאָנען דערוויזן, מיט געשוואוירע-נע דערקלערונגען, אַז זיי זיינען נאַטוראַ-ליזירטע בירגער, און פאַרהייראַטע.

די פראַגע, ווי אַזוי צו באַהאַנדלען די שווערע לאַגע פון אַרבעטסלאָזיקייט, איז דיסקוטירט געוואָרן ביי דער פאַרזאַמלונג פון סיטי קאָונסיל, לעצטן דאָנערשטאָג אָוונט. מעיאָר העיר האָט געמאַכט דעם פאָרשלאָג, אַז א געשוואוירענע דערקלע-רונג זאָל גענומען ווערן פון אַלע, וועלכע ווענדן זיך פאַר אַרבעט — ווייל מען קאָן ניט געבן אַרבעט צו אַלע אַפּליקאַנטן, און דער פאָרמאַן קאָן זיך קיין עצה ניט גע-בן. דער פאָרשלאָג האָט פאַראורזאַכט א היציקע דעבאַטע. אייניקע פון די אַלדער-מען האָבן אין דעם פאָרשלאָג געזען א באַזונדערע שווערקייט. "מען דאַרף ניט שטעלן די מענשן אונטער אַזעלכע באַדינ-גונגען," — איז געווען די הויפּט מאָטאָ פון א סך. אייגנטלאַך האָט מען פריער גע-דאַרפט וויסן, וואָס-פאַר-א סאָרט מענשן עס קומען בעטן אַרבעט און וויפיל פון זיי זיינען "פאַראיינערס" און וויפיל בירגער.

ווען אין סאַסקאַטון שטייט אין **WINDSOR HOTEL** 1st Ave. and 20th St. E. הייסע און קאַלטע וואַסער יוראָפּייאַישער פּלאַן. באַקוועמע רייטס דורך עלים, איינגעטימער

איר קאָנט קריגן אייער לאָונדרי געוואַשן ביי יעדער פון אונזער באַדינונג דורך בלויז אָפּרופן 2093. קאַנטרי קונדן קאָ-נען דאָס שיקן ביי מעיל אָדער עקספּרעס און אָרדערס וועלן פּינקטלאַך אַטענדעט ווערן.

CHRISTIE LAUNDRY
Phone 2093 Saskatoon, Sask.

אַפּעטיטנע כשר'ע מאָלצייטן אין סאַסקאַטון

פיינסטע דעליקאַטעסן תמיד אין סטאָק.

GORDON'S DELICATESSEN & FISH STORE
325-20th St. West, Saskatoon, Sask.

מייסאָן און ריש
העגרי הערבערט
סטעינפאַרד
פּיאַנאָס
פאָנאָגראַפס
ראַדיאָס
נאָטן
רעקאָרדס
MASON & RISCH
LIMITED
120 SECOND AVE. N.
SASKATOON

פּאַלם דיירים לימיטעד
דיסטריביוטאָרן פון
ריינער — פרישער — אַפּעטיטנדער
מילך
פּאַלם פּוטער
פונקט אַזוי גוט ווי אַלע אַנדערע פּאַלם דיירי פּראָדוקטן
צוגעשטעלט צו אייער היים יעדן טאָג.
טעלעפאָן 3832 — 3175
Palm Dairies Limited
SASKATOON, SASK.

Darling's Drug Stores
LIMITED
אַלבערטאַס גרעסטע דראָגיסטן
וועלן זיין צופרידן צוצושטעלן אייערע פאָדערונגען
אין
פּרעסקריפּשאַנס
טואַלעט אַרטיקלען
דראָגס
נומער 3 סטאָר
JASPER AT 102ND STREET
נומער 4 סטאָר
10137 101ST STREET
PHONE 1633 or 4777
EDMONTON, ALTA.

עדמאָנטאָן

צוויי גוטע פּלעצער צו שטיין ווען אין עדמאָנטאָן, אַלטאַ.
ראָיאַל דזשאָרדזש האָטעל
רייטס, $1.50 און העכער
לילאַנד האָטעל
א היימישע אַטמאָספערע צו א מינימום קאָסט
רייטס, $1.00 און העכער
ר. ע. נאָבעל, מענעדזשער

פאַר א בעסערן סאָרט שיך ריפּיירינג
KENWARD'S
SHOE REPAIR SHOP
טעלעפאָן 4265
10045-101A Ave. Edmonton, Alta.

The Freeman Co. Ltd.
אַלבערטאַ דיסטריביוטאָרן
האַדסאָן "גרעיט 8"
עסעקס "די טשעלענדזשער"
צוויי בוכשטאַבלאַך נייע קאַרס
גרעסערע באַקוועמלאַכקייט
מער אויסגעצייכנטקייט
מער קראַפט — ווייניקער פּיועל
אויף דער אויסשטעלונג
Edmonton 9906-107th Ave. Phone 1972
Calgary 107- 6th Ave. E. Phone M 3236

לאָמבער און בילדער'ס סופּלאַיס
קוילן און האָלץ
אָפּשאַצונגען מיט פאַרגעניגן געגעבן אויף ריפּעיר אַרבעט אָדער אויף נייע געביידעס
מיר האַלטן א פולשטענדיקן סטאָק פון לאַמבער און בילדערס סופּלייס.
טעלעפאָנירט 3456 אָדער 4454
THE MONARCH LUMBER CO. LTD.
AVE. L. & 20TH STREET - SASKATOON, SASK.

מצבות
אונזערע עקספּערטן וועלן דיזיינען מצבות און מאָנומענטן לויט אייערע אייגענע באַשרייבונגען. אונזערע פּריי-זען זיינען זייער מעסיק.
ALBERTA GRANITE MARBLE & STONE CO.
Limited
10702-101st ST. EDMONTON

סאַסקאַטון — סאַסקאַטון

פאַרלאַנגט א יונגן סטודענט צו מאַכן עקסטרא געלט צו העלפן זיך אַליין צו פאַרענדיקן זיין שטודיום.

מיר זוכן א פאָרטרעטער צו פאַרקויפן אונזער צייטונג ווי אויך אַדוועטייזמענטס אין אייער שטאָט. בלויז א טייל פון אייער צייט איז נייטיק פאַר דעם.

פאַר ווייטערדיקע איינצלהייטן שרייבט צו "דאָס אידישע וואָרט", אַדוועטייזינג דעפּאַרטמענט, וויניפּעג.

עדמאָנטאָן — עדמאָנטאָן

סטודענטן!

אויב איר זייט פאַראינטערעסירט צו פאַרדינען אַן עקסטרא איינקונפט פאַר א טייל פון אייער צייט, אין אייער שטאָט, דורך רעפּרעזענטירן אונז און פאַרקויפן אַדוועטייזמענטס ווי אויך האָבן דעם אויפזיכט איבער די סוב-סקריפּשאַנס. וועלן מיר זיין צופרידן צו הערן פון אייך.

שרייבט צו "דאָס אידישע וואָרט", אַדוועטייזינג דעפּאַרטמענט.

די נאַרהאַפטסטע שפּייז

פאַר קינדער און דערוואַקסענע קאָן ניט זיין קיין בעסערע שפּייז ווי עס געפינט זיך אין יעדער גלאָז פון ריינער פּאַסטע-ריזירטער

סיטי מילך

פאָנגט עס אָן צו געבן אייער פאַמיליע היינט—גיט יעדן מיט-גליד א קוואָרט פון דער בעס-טער נאַרהאַפטקייט שפּייז.

City Dairy LIMITED
Phone 87 647

מיר בעטן אייך צו רויכערן באַקינגהאַם סיגאַ-רעטס ווייל זיי אַנטהאַלטן די סאַמע בעסטע טאַבעקאָ, פּערפעקט צוזאַמענגעשטעלט און געהאַל-טען פריש דורך א פּאַטענטירטן, פולשטענדיק פאַר-זיגלטן פּעקעדזש. ווען איר רויכערט באַקינגהאַם קרינט איר דעם פולן ווערט אין יעדן סיגאַרעט. קיין זאַך איז ניט איינגעשפּאַרט כדי צו געבן קופּאָנען אָדער פּרעמיעס.

באַקינגהאַם איז פריי פון אַלע רייצונגען און אומ-ריינס. דאָס איז דער באַדייט פון "לייכט-פאַר'ן האַלז" סיגאַרעט. דאָס איז די קוואַליטעט סיגאַרעט וועלכע איר זאָלט שטענדיק רייכערן.

20 for 25
איך
12 for 15c

50 סענט א פונט

"די מיראַקל וועקס"

רייניקט און פּאָלישט

געמאַכט אין מאַניטאָבאַ

פאַרקויפט פון

DONER & COPP

האַרדוועאַר, פּיינט, גלאָז, וואָל פּייפּער, עלעקטרישע סופּלייס און א. וו.

PHONE 57 066 847 MAIN STREET

דעליווערים געמאַכט אין אַלע טיילן פון שטאָט

בלוטיקע טעג

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יארן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נארמאן

(פארטזעצונג)

— יא, די גלחים. דאס קינד איז א קריסטלאכעס און זאל דערצויגן ווערן אין דעם קאטוילישן גלויבן.

דעם זעלבן טאג איז דאמיניק פארשוואונדן געווארן פון לאווין. קיינער האט ניט געוואוסט וואו ער איז אהינגעקומען. מען האט אים שוין אנגעהויבן פארגעסן, אלס אין א האלב יאר ארום האט ער זיך ווידער באוויזן אין שטעטל.

אבער איך אלע פראגן, מיט וועלכע מען האט אים באווארפן, האט ער קיין ענטפער ניט געגעבן.

זייט דאמאלסט האט מען אבער באמערקט אין דאמיניק א גרויסע ענדערונג. ער האט אנגעהויבן מער שיכור'ן און ווייניקער גיין אין קאסטיאל. און ער האט געשאטן שווארצע מאן אויף אלע גלחים און איבערהויפט אויף פאן בושעווסקי.

דערפאר אבער איז ער געווארן מער איבערגעגעבן צו די אידן, און ווען די מלחמה האט אויסגעבראכן און מען האט אין לאווין זיך געשראקן פאר איבערפאלן פון קאזאקן אדער פון די דייטשן, האט דאמיניק גענומען אויף זיך צו באוואכן די שטעטיל.

און דאס איז געווען אין דער נאכט פון יום־כפור, ווען דאמיניק האט געוואכט איבער די אידישע הייזער פון לאווין אלס ער האט דערפילט, אז עפעס איז ניט ווי עס באדארף צו זיין, עפעס קומט דא פאר אימיוועינלאכעס.

זיין שארפער אויג האט דערהערט די טריט פון פערד אין די לאווינער בערג, א פארשטיקטער גערויש האט זיך גע־טראגן אין דער לופט און ווי א גוטער שפיר־הונט האט ער דערשמעקט, אז פון ערגעץ קומט דא א געפאר.

— קומען אהער רענענקאמפפ'ס קא־זאקן ? — האט דאמיניק זיך געפערגט, — אדער זיינען עס די דייטשן, וועלכע שפארן זיך אין פוילן ? מעג זייביידן א פייער אנצינדן.

סאי ווי אבער האט דאמיניק באשלאכן אויסצוגעפינען, וואס פאר א געפאר עס רוקט זיך אויף לאווין און ער האט אנ־געשטריינגט זיינע אויגן אין דער פינ־סטערער נאכט.

דא האט ער באמערקט צוויי טונקעלע געשטאלטן, שוועבנדיק פארביי שמואל פרידלאנדערס הויז.

אין דער פינסטערער נאכט האט דא־מיניק גאנץ אומבאמערקט זיך פאר־גנב'עט הינטער די צוויי מענער געשטאל־טען, וועלכע זיינען געבליבן שטיין אומ־אנטשלאסן.

פון זייער שטילן געשפרעך האט ער פארשטאנען, אז דאס זיינען צוויי דייטשע אפיצערן, וועלכע זיינען ארויסגעשיקט גע־ווארן אויף אויסצופארשן די געגנט, אום נאכצוזוכן אויב די לופט איז ריין, דאס הייסט, אויב עס ליגן ניט ערגעץ באהאלטן די רוסן, אום צו פארנארן זיי, די דייטשן, אין א פאסטקע.

— דו ווייסט ראך, לעמקע, — האט דאמיניק געהערט איינעם פון די מענער רעדן, — אונזער רעגירונג האט ניט קיין גרויסן צוטרויען צו די פאליאקן, און ווען פאן בושעווסקי האט זיך אנגעבאטן אי־בערצוגעבן אין אונזערע הענט די שטעטל לאווין, האבן מיר פריער געמוזט זיך אי־בערצייגן, אויב ער האט פאר אונז ניט אויסגעשפרייט קיין נעץ.. אבער די לופט איז ריין.

— הייסט עס, אז דער פאליאק האט פאראטן זיינע אייגענע רוסן, — האט לעמקע געלאכט, — א שיינע באנדע פא־ראנעם האט דער צאר ! אבער זאג מיר, מענקין, צו וועלכן צוועק האט פאן בו־שעווסקי דאס געטאן ? אזוי ווייט ווי איך ווייס איז קיין פאליאק ניט קיין גר־טער פריינט צו די דייטשן; דאס ווייסן מיר דאך שוין פון די פאזענער פאליאקן. פירט דא פאן בושעווסקי עפעס א פאלי־טיק ?

— וואס פאר א פאליטיק ? — האט מענקין געזאגט פארקרימענדיק די ליפן מיט פאראכטונג, — וואס קימערט זיך א פאליאק וועגן פאליטיק ! עס האנדלט זיך איינפאך וועגן א שיינער מיידל, וועלכע האט מסתמא אים געוויזן די טיר; נו, האפט ער, אז אין דער בהלה פון דעם איבערפאל וועט ער זי קריגן.

— אהא, ער איז ניט קיין נאר — דער פאליאק, — האט לעמקע געברומט, — צוליב א שיינער מיידל באגייט מען נאך א סך לומפעריען, אבער גלויב מיר, מענ־קין, אז אויף א שיינער מיידל בין איך אויך א בעלן. ווער איז דען די שיינע מיידל ?

— א אידישע, שמואל פרידלאנדער'ס א טאכטער, — האט מענקין געלאכט, — דער פאליאק איז וואנזיניק פאר איר.

— דאנערוועטער, — האט לעמקע גע־קריצט מיט די ציין פון כעס, — א אי־דישע מיידל און א שיינע ! — איך בין ביילכער פאר אים.

, — דאס גייט ניט, לעמקע, — האט דער קאמעראד אים געווארנט. האסטו שוין פארגעסן די צרות, וואס דו האסט געהאט צוליב יענער אידישער מיידל אין ווערזשבלאווא ? מיר זיינען, פארשטייסטו מיך קולטור מענשן; מיר קאנען זיך ניט פירן ווי די ווילדע. אלעס מוז צוגיין אויף א קולטורעלן אופן. עס איז דיסציפלין.

לעמקע האט עפעס געברומט אונטער זיינע פארדרייטע ווילהעלם־וואנצעס.

— נו, קום לאמיר גיין ! — האט מענ־קין אים דערמאנט, — די לופט איז ריין און פאן בושעווסקי ווארט, און אונזער באטאליאן איז שוין אין פעטרון, מיר מו־זען זיך איילן.

קוים זיינען די ביידע דייטשן פאר־שוואונדן אין דער פינסטערניש פון דער נאכט, אלס דאמיניק האט ווי א פייל פון בויגן צוגעלאפן צו שמואל פרידלאנדער'ס הויז און האט ווי א ווילדער מיט ביידע פויסטן אנגעהויבן צו זעצן אין דער טיר.

א דערשראקענע האט בארבארא אים געעפנט.

— די פאנענקא ? וואו איז די פא־נענקא ? — האט ער געדערט אן אטעם.

— זי זיצט אין איר צימער מיט א פרעמדער דאמע, אבער וואס איז געשע־ען, דאמיניק ? ביסטו אראפ פון זינען ?

— די דייטשן ! — האט דאמיניק קוים אויסגערעדט און האט פארבייגעשטורעמט פארביי צו רחל'ס צימער.

— די דייטשן ! — האט ער געסאפעט אלס ער איז אריינגעלאפן אין דעם צי־מער, וואו די ביידע פרויען־צימער זיינען געזעסן אין דער פינסטער, יעדע אין אי־רע טרויעריקע געדאנקען.

ביידע זיינען אויפגעשפרונגען פון זיי־ערע ערטער. דאמיניק, וועלכער האט אי־בעראל אין לאווין זיך געפילט ווי אין דער היים, האט אנגעצונדן די לאמפ, ניט אנפרעגנדיק.

— וואס זאגסטו ? די דייטשן ? — האט רחל געפרעגט מיט בלאסע ליפן ?

— דאס איז ניט מעגלאך, דאמיניק, זיי קאנען אזוי שנעל אהער ניט קומען.

— ווי איך בין א איד ! די דייטשן ! האט דאמיניק דער שבת־גוי זיך געשווארן אין זיין אויפרעגונג, — רחל, איר מוזט אנטלויפן ! איר זייט אין געפאר, אי פון פאן בושעווסקי, אי פון דעם דייטשן אפיצער.

רחל האט ניט פיל פארשטאנען וואס דער אויפגערעגטער שבת־גוי דערציילט איר דא, און וועגן וועלכן דייטשן אפי־צער ער רעדט. איין זאך איז איר אבער געווען קלאר, אז זי איז ווירקלאך אין א געפאר, פיליכט נאך א גרעסערע געפאר ווי זי האט געהערט פון מאריע'ן.

און זי האט אין פארצווייפלונג פאר־בראכן מיט די הענט.

— אנטלויפן ? — האט זי גערעדט מיט טרערן אין די אויגן, — וואו זאל איך איצט אנטלויפן ? ווי אזוי קאן איך אנטלויפן אין דער דאזיקער פינסטערער נאכט.? און מיינע עלטערן ?

— אייערע עלטערן־ וועל איך שוין העלפן, אויב הילף איז מעגלאך, — האט דער גוטער שבת־גוי גערעדט, — אבער איר מוזט אנטלויפן — און טאקע שוין! נעמט מיין ראק און מיין היטל און גייט!

(ווייטערעס קומט)

דעזיינד פון פרויען

מיט יעדער פיטשור וואס פרויען ווילן אין מאדערנעם עלעקטריק קאכן

Hotpoint HI-SPEED RANGE

קיינמאל ניט האט אן אויוון געקראגן אזא מאמענטאלע און גרויסע פאפולאריטעט ווי דער נייער האטפאינט היי־ספיד אויוון. פאר־וואס ? גאנץ איינפאך, ווייל דער נייער האט־פאינט איז דעזיינד פון פרויען פאר פרויען . . . ווייל עס האט צאלן פון פיטשורס וואס פרויען ווינשן צו האבן . . . ווייל עס מאכט דאס עלעקטרישע קאכן איינפאכער, ריינער, שנעלער, און מער באקוועם.

דא איז פאראן אומאיבערטרעפנדער ספיד און עקאנאמיע דערמעגלאכט דורך אומצעשטערבארע היי־ספיד עלעמענטן. עס איז דא די באקוועמלאכקייט פון סופער־אויטאמאטיק אויוון קאנטראל. און עס זיינען דא, אויך, אין דעם האט־פאינט היי־ספיד אויוון וועלכע אנדערע אויסשליסלאכע פיטשורס ווי א שטארקע דורכאויס־שטאלענע קאנסטרוקציע און דער סענסאציאנעל עקאנאמישער קאכער.

איר קאנט איצט קויפן א האטפאינט אויוון פון $85 און העכער . . . און אייער דילער וועט אראנזשירן לייכטע טערמינען צוצופאסן צו אייער באקוועמלאכקייט.

DESIGNED by WOMEN for WOMEN

WINNIPEG ELECTRIC CO.
Power Bldg.
Branches at St. James and St. Boniface

WINNIPEG HYDRO
55 Princess Street

BRIDGMAN'S HARDWARE
Portage Ave.

FONTAINE ELECTRIC CO.
165 Provencher Ave.
St. Boniface, Man.

SCHUMACHER, MacKENZIE LIMITED
334 Main Street

McCAINE ELECTRIC CO.
Ellice Ave.

STEWART ELECTRIC
846 St. Marys' Road
St. Vital, Man.

CANADIAN GENERAL ELECTRIC Co. Limited
Head Office Toronto
HR-30-D

האטפאינט אויוונס פארקויפט אויף לייכטע טערמינען ביי

Winnipeg Electric Company

אייער־נאראנטיע פאר גוטער באדינונג
באזוכט אונזער נייע סטאר — גלאדסטאן און קאר בילדינג
511 סעלקירק עוועניו

Winnipeg Hydro
55-59 PRINCESS ST.

מיר וועלן וויערן און אריינשטעלן
א האטפאינט אויוון
פאר
בלויז $15 איינצאלן
באלאנס לייכטע טערמינען

האנאר ראל קאל מיטינג גלענצנדער דערפאלג

(איבער 18 הונדערט דאלאר געזאמעלט ערשטן טאג).

איבער אכט הונדערט פרויען האבן אנ־געפילט דעם גרויסן זאל פון תלמוד תו־רה לעצטן זונטאג צו דער דערעפענונג פון דעם האנאר ראל קאל קאמפיין פאר'ן מערב קאנאדער בית יתומים.

דער מיטינג איז געעפנט געווארן פון מרס. ד. ספיוואק, פרעזידענטן פון לידיס סאסייטי און איז ארויסגעהאלפן געווארן פון מרס. פימאס, די האנארארי וויים־פרע־זידענטן, מרס. טשעס, פינאנץ סעק., מרס. גלעדעס קאהן, רעקארדינג סעק., מר. מ. פינקעלשטיין, פרעז., און ד. ספיוואק, וו. פרעזידענט.

אין א קורצער אבער זאכלאכער איינ־לייטונג האט די פארזיצערן דערציילט די אנוועזנדע וועגן דעם צושטאנד פון בית יתומים און גערופן אלע פרויען צו מיט־העלפן אין דער ארבעט און אויפנעמען די זאמלער העפלאך און דערמוטיקן זיי און זייער ארבעט.

דער "בענד" פון בית־יתומים האט דורכגעפירט א קורצע מוזיקאלישע פראג־ראם באשטייענדיק פון צוויי אפטיילונגען און א פאפורי פון מאצארט. דער בית יתו־מים כאר האט ארויסגערופן גרויס באַ־גייסטערונג ביים עולם, ווען זיי האבן געזונגען תתברך לנצח און מן המצר.

רבי זילבערשטיין האט אין א רירנדי־קער און באגייסטערטער רעדע אפגעשאצט די ארבעט פון בית יתומים אלס איינער, וועלכער איז אן אפטער באזוכער פון דעם בית יתומים אנשטאלט. ער האט געלויבט די פרויען פאר זייער גלענצענדער אר־בעט.

אן אומפארגלייכלאכן רושם האט גע־מאכט מ. דזש. פינקלשטיין מיט זיין רע־דע, וועלכע האט געדויערט צוואנציק מי־נוט. א טרערן קלאנג האט געציטערט די גאנצע צייט אין זיין שטימע און יעדער איינער האט געפילט, אז עס רעדט א וואַ־רים מענשלאך הארץ, וועלכעס האט גע־זעען דאס לעבן און פארשטייט, ווי אומ־זיכער עס איז. ער האט דערמאנט צוויי אינצידענטן פון צוריק מיט צען יאר. דער ערשטער, ווען ער איז געקומען צום חנוכת הבית פון בית יתומים; יעדער איי־נער איז געווען לוסטיק, פריילאך. דער פרעזידענט, י. ר. לעווינסאן, האט יעדן באגריסט און צו יעדן געשמייכלט. די נעבייבדע איז געווען שיין, גרויס און ציכ־טיק. און א פרייד און שיינקייט האט גע־פלאסן און געשיינט פון יעדער געזיכט.

דער צווייטער מאמענט, — וואס ער גע־דיינקט, — איז מיט א פאר וואכן שפע־טער, ווען א גרויסער עולם האט זיך פאר־זאמלט אויף דעם זעלבן שיינעם בית יתו־מים הויף, ארום די זעלבע טרעפ פון וועל־כע מען האט ערשט ניט לאנג פארקויפט דעם גאלדענעם שליסל צו עפענען די טיר פון בית יתומים, אבער אנשטאט דעם אק־שעניר איז געשטאנען גאר רבי כהאנא־וויטש און געמאכט א הספד. נאך וועמען ? ווער פעלט ? — דער פרעזידענט, לעווינ־סאן און זיינע קינדער שטייען ביים ארון פארוויינטע, פאר'יתומ'טע. און אזוי איין עפיזאד נאך דעם צווייטן האט ער געשיל־דערט רירנדיק דעם גאנצן עולם ביז טרערן.

מר. מעקס פינקלשטיין וועלכער האט אויף זיך גענומען די ראל פון אן אקשע־ניר צו פארקויפן די ערשטע פופציק סער־טיפיקאטן האט גלענצענד דורכגעפירט זיין ארבעט.

די פאלגנדיקע אכצן סערטיפיקאטן זיי־נען פארקויפט געווארן צו די פאלגנדיקע פערזאנען :

מיס פוירל פינקלשטיין, ערשטער סער־טיפיקאט פאר $200, מרס. דארפמאן צום אנדענק פון איר טאכטער $110, מר. מ. ה. לעווינסאן $100, מרס. ל. דייווים $50, מרס. בעלאף $36, מרס. מאלינסקי $15, מרס. בענדמאן $15, מרס. דיימאנד $15, לעאנארד דייווים $15, מרס. ריידים $15, מרס. מ. ניטיקמאן $5, דאבע לינדער $5, מרס. מ. פינקלשטיין $15, חנה לעוויט $7, שורוועל $6, בתיה גינזבורג $5, מרס. פרידמאן $5.

די זאמלונגען פאר'ן טאג זיינען בא־ריכטעט געווארן ווי פאלגט : נארט ענד הויז צו הויז זאמלונג 800 דאלאר; סאוט ענד הויז צו הויז זאמלונג 305.25 דאלאר; ביי דער בר מצוה ביי מר. און מרס. י. קאפלאן דורך אן אפיל איז געזאמלט גע־ווארן פון פ. מאס 17 דאלאר. צוזאמען 1837.25 דאלאר.

פון קאונטרי פארלויפיק באריכטעט — 63.50 דאלאר. צוזאמען — 1901.00 דאל.

היינט אויף דער ראדיא

CKY
וויניפעג
7.00—אנקל פרער.
7.30—לעקציע פון פראפ. וו. דזשעקסאן.
8.00—מוזיק.
8.15—פאמיליע נאכט פיטשור.

CJRW 499.7
פלעמינג
5.40—מוזיק.
6.00—אנקל פיטער.
6.50—מוזיק.
7.00—פראפעסאר וו. ט. עליסאן.

CJGX 650
יארקטאן
7.15—פרייריע פארמערס ראדיא שעה.

KDKA 980
5.00—פיטסבורג. עמאס און ענדי.

WBBM 770
5.00—שיקאגא. פארשייד. פראגראם.

WMAQ 670
6.00—שיקאגא. מוזיקאל. קאנצערט.

WLS 870
7.00—שיקאגא. פיטשור.

WDAF 610
7.30—קענזאס סיטי. ארקעסטער. סאליסטן

WTAM 1070
8.00—קליוולאנד. פיטשור.

WLW 700
8.30—סינסינאטי. פינאט רעוויו.

WMAK 900
9.00—באפאלא. ארקעסטער.

WGN 720
9.30—שיקאגא. פארשייד. פראגראם.

WENR 870
10.00—שיקאגא. צוויי שעה וואדעוויל.

WLW 700
10.00—סינסינאטי. ראיאל יארק קאנא־דער ארקעסטער.

WCCO 810
10.30—מינעאפאליס סט. פאול מיט־נאכט מעלאדיעס.

WJR 750
11.00—דעטראיט. ארקעסטער.

קווינס טעאטער

היינט
מיטוואך דעם 30טן אפריל

בעני אדלער

צוזאמען מיט עלים ראזנטאל, מיכל ראזנבערג, קלארא מארגאלין און דער גאנצער אנסאמבל אין

דער אידישער קעניג ליר

דראמע אין 4 אקטן פון יעקב גארדין

זעט בעני אדלער אין דער ראל פון דוד'ל משה'לעס (דער קעניג ליר)

באזארגט זיך שוין מיט טיקעטס
טעלעפאן 51 108

NEW PALACE THEATRE

היינט
לענאר ארליק אין
"פארקילטע גערעכטיקייט"
אויך א דורכאויס רייזנדיקע קאמעדיע
פאקס נייעס און פיטשורעטס

פרויען!

אויס "ראנס" אין סילקענע זאקן

מאכט זיי געדויערן איבער צוויי מאל אזויפיל און שטענדיק אויסזען ווי ניי.
לאזט אונז אייך ווייזן ווי אזוי
קומט, שרייבט אדער טעלעפאנירט
614 SOMERSET BLOCK
PHONE 28 889

בעסטע דריי קלינינג און פרעסינג אין שטאט
צו די ביליקסטע פרייזן
ביי

פערטדאיווארקס

(פארטנאי ברידער)

אין דעם נייעם ברענטש אין דער נארט ענד
808 מיין סטריט
אונטער דער פארוואלטונג פון
משה פאלסקי, מענעדזשער

סוטס געפרעסט
ווייל איר ווארט ______ **35c**

סוטס דריי קלינד
און געפרעסט ______ **$1.00**

אונזער ארבעט איז גאראנטירט אין אלע אונזערע ברענטשעס

Perth Dye Works
Limited
(פארטנאי ברידער)
PHONE 55 188 808 MAIN ST.
"די הויז פון סערוויס"
PHONE 37 266
482-4 Portage Ave., cor. Good
PHONE 55 200
1062 Main St., cor. Alfred
PHONE 42 328
238 Lilac St., cor. Corydon

אדווערטייזט אין "דאס אידישע ווארט"— עס וועט זיך אייך באצאלן

אין פעלעס טעאטער

היינט ווערט געוויזן אין פעלעס טעא־טער די גרויסע ליבעס דראמע "פארקיל־טע גערעכטיקייט," א דורכאויס רייזנדי־קע בילד, מיט דער בארימטער מאווי־סטאר, לענאר ארליק, אין דער הויפט־ראל, צוזאמען מיט אן ערשט קלאסיקן קעסט. אין דער דאזיקער בילד ווערן אפ־געשפיגלט די פריידן און ליידן פון ליבנ־דע הערצער. עס ווערט אויך געשפילט א שיינע רייזנדיקע קאמעדיע, פאקס נייעס און "פיטשורעטס."

דבורה-לאה פינסקי ע"ה
(עדמאנטאן)

מיט גרויס באדויערן דריק איך אויס מיין טיפסטן מיטגע־פיל צו חבר פינסקי, אויף דעם פריצייטיקן טראגישן טויט פון אייער נאבעלער פרוי, און גע־טרייסט זאלט איר זיין בתוך אבלי ציון וירושלים.

מ. דזשייקאב
וויניפעג

סאניע גאלדין ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטען מיטגעפיל צו אירע עלטע־רען און שוועסטער, אויף דעם פארלוסט פון זייער ליבער יונ־גער טאכטער און שוועסטער, וועלכע איז אוועקגעריסן געווא־רען פון זיי אין אירע בליענדע יארן. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו ווערן און מער קיינמאל פון קיין צע רניט וויסן.

סעם אייבלס
און פאמיליע

קלאסיפייד סעקשען — Classified Section

ספעציעלע פרייזן פאר אדווערטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפטיילונג :

איין מאל, 5 ס. פער "אגייט ליין"	פאר 3 מאנאטן, $2.15 "
פאר א וואך, 20 כ "	פאר 6 מאנאטן, $4.00 "
פאר א מאנאט, 75 ס. "	פאר 1 יאר, $7.50 "

:: צו פארקויפן :: FOR SALE

8 רום הויז, פולי מאדערן, אוק פיני־שינג אין ערשטן און צווייטן פלאר. 2 פיי־ער פלייסעס. אוק פלארס דאונסטערס און אפסטערס. גרויסע ליכטיקע רומס, הייסע וואסער באהייצונג. גאראדזש, גרויסער לאט. קאטידראל עוועניו, ניט ווייט פון מיין סטריט. פרייז $6,500. א גרויסער סנעפ.

6 רום הויז, פולי מאדערן, מיט א גרוי־סען לאט און גאראדזש, ניט ווייט פון מיין סטריט. פרייז $2,800. אן אויסער־געוויינלאכע מציאה.

סוויטס צו פארענטן אין פארשיידענע אפארטמענטס אין דער נארט ענד.

אינשורענס פאר אלערליי צוועקן. געלט צו לייען אויף 6½ פראצענט.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאנס 55 761 און 53 807

צו פארקויפן א 6 רום פול מאדערנע הויז אין זייער גוטן צושטאנד מיט אלע מא־דערנע איינריכטונגען. זיך ווענדן אין 148 אלפרעד עוועניו איסט פון מיין סט.

צו פארקויפן, 1096 אלפרעד עוועניו, 5 רומס, סוער און וואסער. לייכטע טערמס. וואס איז אייער אנבאט ?

GIBBS & McCREA
417 Somerset Blk. Winnipeg

ריווער הייטס, נאענט צו א סטריט קאר, פולי מאדערן 5 רום באנגאלאו, הייסע לופט באהייצונג, הארדוואוד פלארס און פיניש, פול בייסמענט, געווייערט פאר עלעקטרישער קראפט. מוז פארקויפט ווע־רען. בלויז $3,700. לייכטע טערמינען.

WALCH LANDS LTD.
303 Huron & Erie Bldg. Winnipeg
Phone 28 827

:: צו פאררענטן :: FOR RENT

מיר מופן אלצדינג, פון א טראנק ביז א הויז מיט פארניטשור. בעסטע אויפפא־סונג און בעסטע באדינונג אויף אלע דזשאבס צו זייער מעסיקע פרייזן. טעלע־פאנירט 53 000 פאר סערוויס — הערי קריוזאשיי.

צו פארענטן א שיינע גרויסע רום מיט א טעלעפאן. פאסיק פאר א סינגל מאן אדער א קאפל, מיט אדער אן פוירניטשור. זיך ווענדן אין 306 אלפרעד עוועניו.

צו פארענטן א פוירנישד רום. זיך ווענדן אין 628 קאלעדוש עוועניו.

צו פארענטן א 6 רום הויז אין 349 רעד־וואוד עוועניו. 23 דאלאר א מאנאט.

צו פארענטן א גוטע סטאר אויף 555 מיין סטריט. פיקסטשורס צו פארקויפן. פאסיק פאר א דזשענטס פוירנישינגס ביזנעס. אורזאך די אייגנטימער פארן ארויס אין קאנטרי. זיך ווענדן אין 555 מיין סטריט, פון 8 פרי ביז 7 אוונט.

צו פארענטן א סטאר און ליווינג רומס, קארנער סט. דזשאנס און סאלטער. $35 א מאנאט. ניי דעקארירט. זיך ווענדן צו

GIBBS & McCREA
417 Somerset Blk. Winnipeg

צו פארענטן 3 אדער 4 רום סוויט מיט אלע באקוועמלאכקייטן. זיך ווענדן אין 362 סטעלא עוועניו, טעלעפאן 24 527.

צו פארענטן א שיין געפוירנישע רום אין א רעספעקטאבעלער היים. אלע באקוועמ־לאכקייטן. בלויז א ראפינירטער יונגער ביזנעס מאן זאל זיך ווענדן צו דאס אי־דישע ווארט באקס 8478.

נעשעפט _ געלעגנהייטן — Business Opportunities

צו פארקויפן א דזשענעראל סטאר צו זיי־ער א נידעריקן רייט אויפן דאלאר. זייער מעסיקער רענט. אורזאך פון פארקויפן, אייגנטימער פארט אוועק. זיך ווענדן צו דאס אידישע ווארט באקס 8380.

צו פארענטן א גוטע סטאר מיט פינף רומס אין 589 טאלבאט עווע., עלמוואוד. רענט ביליק. זיך ווענדן אין 278 באראוס עוועניו, טעלעפאן 54 900.

צו פארקויפן א סטאר אין דער וועסט, אין א דיוויזשאן פאינט. סטאק 6 טויזנט דא־לאר. מיט 3 טויזנט דאלאר קעש. זייער א גוטער לאקיישאן. זיך ווענדן צו דאס אי־דישע ווארט באקס 8378.

אין קווינס טעאטער

מיטוואך אוונט פירט אויף די קווינס טעאטער טרופע "דער אידישער קעניג ליר," דראמע אין פיר אקטן פון יעקב גארדין. בעני אדלער שפילט די ראל פון דוד משה'לעס (דער קעניג ליר). צוזאמען מיט אים טרעטן אויף עלים ראזנטאל, מיכל ראזנבערג, קלארא מארגאלין, יצחק סווערדלאוו, אדעלא סווערדלאוו, מעקס סווערדלאוו, יוסף קאמינסקי און אנדערע.

דאס איז די לעצטע וואך וואס די טרו־פע שפילט אין קווינס טעאטער. דערמיט וועט זיך ווארשיינלאך פארענדיקן דער אידישער טעאטער סעזאן אין וויניפעג.

די אנדערע פארשטעלונגען היינטיקע יואך וועלן געשפילט ווערן פרייטאג, "די ניט געבארענע קינדער" דראמע אין פיר אקטן; שבת, "אוריאל אקאסטא"; זונטאג אוונט וועט געשפילט ווערן א קאנצערט, און מאנטאג אוונט, דעם 5טן מאי, וועט געשפילט ווערן אן ערן אוונט פאר יוסף קאמינסקי און אדעלא סווערדלאוו. צו דער געלעגנהייט פירן זיי אויף די אלט־באקאנטע אפערעטע וואס איז אמאל גע־שפילט געווארן מיט גרויס דערפאלג "דאס פינטעלע איד."

:: פערזענלאכעס :: PERSONAL

PROF. SCOTT 88 106
290 פארטעדזש עוו. איבער לייסעאום טעאטער
נייסטע בעסטע פאקס טראט און וואלץ סטעפס
קלאסן און סטריקטלי פריוואטע לעסאנס.
פולער קורס פון לעסאנס $5.00

פליכטוואטע מענער — נייע האר —

אין 10 ביז 60 טעג גאראנטירט; שארבן קרעץ, דענדראף, שארבן עקזעמא, גע־היילט דורך פערזענלאכער באהאנדלונג.
FRANKS, 207 Montgomery Bldg.
215½ Portage Ave.
קארנער נאטר דיים.

SIMPSON & COMPANY
בייליפס
לייסענסד און באנדעד
ד. סימפסאן, מענעדזשער
404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

זינגער ניי מאשינען אויף זייער לייכטע טערמס. גוטע בארגענס אין גענוצטע מא־שינען, גרויסע קרעדיטן פאר אייער אל־טער מאשין. זינגער סטאר, 300 נאטער דיים עוועניו, קאר. פרינצעס. דזשאזעף שייפער, מענעדזשער. טעלעפאן 86 171.

געלט !
פאר אייערע באלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאנאטן צו באצאלן עס צוריק. ריזאנייבל רייטס. פינקטלאכע באדינונג. שטריינג פארטרויאלאך
אפן טעגלאך ביז 7.30 נאכמיטאג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

אנאנס
איך ספעציאליזיר זיך אין מאכן
אידישע מצבות
באדינונג און ארבעט גאראנטירט צו זייער מעסיקע פרייזן
F. SCHOENTHALER
155 McGregor (near Selkirk Ave.)

R. B. ORMISTON
פלאריסט
צוויי סטארס צו אייער באדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בלומען טעלעגראפירט איבעראל

PEACOCK TAXI
נייע נידעריקע פרייזן
50 סענט, 75 סענט, שטאט רייזעס
$1.75—$2 א שטונדע
מיר נוצן נייע נעש סעדאנס אויסשליסלאך
טעלעפאן 23 100

לאזט אונז קאלעקטן
אייערע שלעכטע חובות.
אויפריכטיקע באדינונג גאראנטירט.
ACME AGENCIES
109 Bon Accord Blk. Phone 24 601

אינשורענס
די עלטסטע און ראיעלסטע לעבנס, פייער און אוטאמאביל קאמפאניס.
ריל עסטייט
שנעלע, ארנטלאכע באהאנדלונג פאר קויפער און פארקויפער. מארטגעדזשעס און לאאנס אונזער ספעציאליטעט.
שיפס קארטן און געלט שיקונג
דורך "באלטיק אמעריקא ליין".
געשעפט געלעגנהייטן
דער גרעסטער אויסוואל פון גוטע גע־שעפטן אין שטאט און אין קאנטרי.
עס וועט זיך אייך באצאלן זעען
ה. פערלמאן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street Phone 51 000

פארלארן א פאר אויגן גלעזער, מאנטאג בייטאג, אויף סאלטער סטריט, צווישן אלפרעד און סעלקירק עוועניו. ווער עס האט געפונען איז זייער געבעטן צו ברייי־גען עס צו 411 אלפרעד עוועניו, טעלע־פאן 55 659.

ארבעטער פארלאנגט — HELP WANTED

בלויז פאר דער שטאט וואנקאווער

אויב איר קאנט אוועקגעבן א פאר שטונ־דען א טאג, און איר זייט א גוטער סיילס־מאן, האבן מיר פאר אייך א גוטן אנבאט. שרייבט צו דאס אידישע ווארט באקס נומער 8347.

אן אנשטענדיקע קליינע קהלה פארלאנגט א שוחט עופות און לערער. מוז קאנען ענגליש. מיט אפליקאציעס זיך ווענדן צו דאס אידישע ווארט באקס 8448.

פארלאנגט צוויי פארהייראטע מענער אין עלטער צווישן 30 און 40 יאר צו פאר־טרעטן איינע פון די עלטסטע און גרעסטע לייף אינשורענס קא. מוזן זיין גוט דער־צויגן און שווערע ארבעטער. פערזענלאכע טריינינג און אויפזיכט געגעבן. זיך ווענדן צו "דאס אידישע ווארט" באקס 8458.

פארלאנגט א קארפענטער. זיך ווענדן אין 462 סעלקירק עוועניו, טעלעפאן 55 174.

אויב איר האט ניט גע־קראגן אייער צייטונג, טעלעפאנירט אונז אפ
52 213 אדער 55 409
און מיר וועלן אייך גלייך צושטעלן א קאפיע